

MALMÖ HÖGSKOLA
Hälsa och samhälle

”Förebyggande socialt arbete” – behövs en vidare definition?

MAHMOUD AZZAM

”Förebyggande socialt arbete” – behövs en vidare definition?

Social Prevention Work – is there a need for a wider definition?

MAHMOUD AZZAM

Azzam, Mahmoud. Förebyggande socialt arbete – behövs en vidare definition? *Examensarbete i Socialt arbete 30 poäng*. Malmö högskola: Hälsa och Samhälle, enheten för Socialt arbete, 2011.

The aim of this study is to better understand the Swedish concept of “förebyggande socialt arbete”, preventive social work. I have conducted eleven qualitative interviews with different key persons and skaters, together with participant observation. During the process of analyzing the material I have used Randall Collins’ concepts of interaction ritual chains together with Jean Laves and Etienne Wengers concept of situated learning. The answers could be split up in three areas, first those who regard prevention work as building good things for the future. The second group to prevent something bad to happen and the third group regard preventive social work to be repairing what was broken. The first group, mostly architects, included all three levels of the urban system, the social culture context, the human interaction and the urban design. The second and third group, mostly participant from the social work area, focused on the individual level. Although social work should be involved in social policy and development are included in the Swedish Social Services Act. The findings is that Swedish definition of social work need to be wider in order to include the urban design as a part of social prevention work.

Keyword: Artefact, human development, interaction ritual chains, situated learning, skateboard, social prevention work, urban design.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	5
Förord	6
1 Inledning.....	7
1.1 Problemformulering	8
1.2 Syfte och frågeställningar	10
1.3 Förförståelse.....	10
1.4 Tidigare forskning.....	10
1.5 Begreppet socialt arbete	12
1.6 Förebyggande socialt arbete	13
1.7 Den fysiska miljön	14
1.8 Disposition	14
2 Teoretisk referensram.....	15
2.1 Interaktionsritualkedjor.....	15
2.2 Situerat lärande.....	16
2.3 Det urbana systemet	16
3 Metod och metodologi	19
3.1 Kvalitativa intervjuer.....	19
3.2 Deltagande observation.....	20
3.3 Urval och avgränsningar	21
3.4 Studiens genomförande.....	22
3.5 Analysarbete.....	23
3.6 Reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning	24
3.7 Etiska överväganden.....	24
4 Begreppet förebyggande socialt arbete	27
4.1 Göra att gott uppstår i framtiden.....	28
4.2 Hindra att det blir värre här och nu	30
4.3 Återföra här och nu	33
4.4 Sammanfattning.....	33
5 Skejtparken – ett förebyggande socialt arbete?	35
5.1 Intentionerna bakom skejtparken	35
5.2 Funktionen av skejtparken	38
6 Interaktion på Stapelbäddsparken.....	41
6.1 En läroprocess	42
6.2 Individen i kollektiv.....	44
6.3 Interaktionsritualkedjor.....	45
6.4 Sammanfattning.....	46
7 Diskussion.....	47
Referenser	51
Intervju med respondenter	53
Bilagor	54

Förord

Jag studerar vid Malmö högskolas socionomprogram med verksamhetsutveckling som inriktning. Redan innan min studietid har jag funderat på hur man kan starta och utveckla olika verksamheter. Under utbildningens gång har jag varit förbryllad över den begränsning som är kring det sociala arbetet samtidigt som socionomexamen öppnar många dörrar inom olika verksamheter.

Detta har lett fram till denna studie, som inte hade varit möjlig om inte de personer jag intervjuat tagit sig tid och gett mig den värdefulla information jag fått ta del av. Jag vill därför rikta ett stort tack till professor Mats Lieberg, Landskapsplanering, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Alnarp. Socionomerna Caroline Laurell, Camilla Lindblom, Niclas Olsson och Mats Brandström, vidare landskapsarkitekt Ewa Sundström och arkitekt Tyke Tykesson, samtliga Malmö stad. Hälsoplanerare Jakob Axelsson på Region Skåne och projektledare John Magnusson från föreningen Bryggeriet. Sist men inte minst de två skejtare som framträder i texten under namnen Adam och Bertil. TACK! Ni har gjort denna studie möjlig att ro i hamn. I detta tack vill jag även inkludera min handledare Göran Adamson och för de intressanta diskussioner vi haft under skrivartiden.

Jag vill även tacka min familj för allt det jag fått med mig i mitt ”bagage” under min livsbana och för att ni har underlättat skrivandet för mig genom att stå för logistiken och alltid varit uppmuntrande. Speciellt vill jag tacka Marcus Knutagård och Weddig Runquist som tog sig tid att kommentera mitt slut manus. Slutligen vill jag tacka de vänner som i olika grad och omfattning har bidragit med kritik och sporrat mig att skriva vidare, ingen nämnd och ingen glömd.

Malmö den 23 maj 2011

Mahmoud Azzam

1 Inledning

En kall januaridag 2011 besökte jag den stora skejtboardanläggningen som ligger i Stapelbäddsparken, nära en av Malmös mest attraktiva stadsdelar, Västra Hamnen. Den var tråkig, tyst och dyster, förutom duvor som gapade och kuttrade på den grå cementen som böljade sig fram i det karga landskapet. En vecka senare besökte jag parken igen, fast denna gång i bättre väder, och fann att den inte alls var tråkig. Jag hörde att parken har sitt ljud i form av rullande gummihjul på cementen, brädsmlällor, skratt och applåder – nästan som musik. Människorna i parken kontrasterade betongens ljusa grå nyans med olika färger i form av kläder, kepsar, strumpor, skor och skejtboards.

Tanken som slog mig var: kan anläggningen ses som en social plats, en mötesplats och genom sin konstruktion något som kanske kan bidra till en positiv social utveckling för människor som använder den? En utveckling som ligger i linje med begreppet ”förebyggande socialt arbete”. Detta gjorde mig nyfiken på vilket sätt platsen, den urbana miljön, kan ha för positiv social påverkan på människor som brukar den. Det förde mig till litteraturen, men fann snart att mycket av forskningen inom detta område har utförts av arkitekter och samhällsplanerare. Det förefaller som att forskning utifrån det sociala arbetets perspektiv saknas.

Intresset för denna studie väcktes redan under mitt mentorskap hos gatukontoret våren 2010 där jag gjorde en mentorsförlagd utbildning under tre terminer som var knuten dels till socialt arbete på Malmö högskola, dels till gatukontorets verksamhet. Det var spännande att delta i det dagliga arbetet i en teknisk förvaltning. En sak som gjorde mig fundersam var ett av gatukontorets mål (hämtat från deras websida 2011-05-16) ”att öka människors livskvalitet genom att lyhört och professionellt utveckla trafik- och stadsmiljö”. Med detta avsågs bland annat att man ansåg sig kunna öka människors livskvalitet genom att bygga olika slags mötesplatser. Jag menar att detta kan tolkas som ett ”förebyggande socialt arbete”. Tjänstemännen vid gatukontoret hävdar dock i de efterföljande diskussionerna att man därifrån *inte* utför något socialt arbete. Inom denna förvaltning anser man sig inte arbeta med människor utan med det som människor använder. Utifrån diskussionerna med Malmö högskola och gatukontoret huruvida de utför förebyggande socialt arbete startade jag en ”skattjakt” på vad begreppet förebyggande socialt arbete är. En jakt som jag skulle fördjupa mig i och under jagandet skulle jag upptäcka mer och mer. Denna studie är ett första resultat av upptäcktsfärden.

Redan på 30-talet började Sverige med vad som kom att kallas för *social ingenjörskonst*. Genom en aktiv samhällsplanering och byggnation skulle det svenska folkhemmet bygga bort fattigdom, trångboddhet och misär. En vision som även mynnar ut i den nya socialtjänstlagen. Socialtjänstlagen (2001:453) har i sin portalparagraf, § 1, intentionen att socialtjänsten ska utföra ett förebyggande arbete, innan sociala problem uppstår och har utvecklats. Detta begrepp används oftast på individ- eller gruppnivå, som drog- eller brottsförebyggande arbete riktat mot ungdomar. Enligt 3 kap. 1 § socialtjänstlagen står det att till socialnämndens uppgifter hör att:

... göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen.

Bengt Börjeson (2010) tar i sin bok utgångspunkt i dels socialtjänstlagen, dels i den helhetssyn som det innebär att se människors problem i sitt sociala sammanhang. Han pekar i sin text på hur ett förebyggande socialt arbete kan ske genom samverkan. Enligt den nya socialtjänstlagen skulle socialtjänsten ha tre huvuduppgifter, enligt Börjeson (s 39): 1) *strukturinriktade insatser* som till exempel medverkan i samhällsplaneringen, uppsökande verksamhet och förebyggande insatser för att motverka sociala problem, 2) *allmänt inriktade insatser* för att skapa mer arbetstillfällen och goda bostadsförhållanden för människor och slutligen 3) *individuell inriktade insatser*, det vill säga insatser för att tillgodose enskilda människors eller familjers behov.

Trots dessa ambitioner ser det ut som de strukturinriktade insatserna fallit i glömska hos socialtjänsten och i det praktiska sociala arbetet. Sören Lindmark (2003) har i en intressant studie undersökt hur olika statstjänstemän i nyckelpositioner inom området socialt arbete ser på socialtjänstlagens samhällsplanerande intentioner. Lindmark fann att socialtjänstlagens strukturpåverkande ambitioner inte kommer till uttryck i det sociala arbetets praktik. De varken hålls levande eller praktiseras.

Vid en litteratursökning framgår det att forskning om detta område är begränsat inom socialt arbete, framför allt i Sverige. Däremot finns det kända verk som William Foote Whyte (2010) *Street Corner Society*, där Whyte studerade livet vid ett ”gatuhörn” i Bostons North End och från andra forskare från den urbansociologiska så kallade Chicagoskolan.

Whyte har varit en inspirationskälla för mig. Jag blev därför nyfiken på relationerna mellan människor och mellan människor och den urbana miljön. På vilket sätt de ömsesidigt påverkar varandra och vilken betydelse den fysiskt konstruerade miljön har i formandet av ett bra socialt liv för människor. Förhoppningen är att föreliggande arbete – magisteruppsats vid Hälsa och samhälle, Malmö högskola med inriktning socialt arbete – i någon grad ska bidra till en större kunskap om ett socialt perspektiv inom samhällsplaneringen och inspirera till fortsatt forskning.

1.1 Problemformulering

Socialt arbete verkar idag, i vissa frågor, utföra ett mer begränsat arbete än vad intentionerna i socialtjänstlagen anger. Socialtjänstlagen visar på att det sociala arbetet inte enbart ska vara reaktivt utan även vara proaktivt. Att det sociala arbetet inte enbart ska behandla och vårda människor utan ska även arbeta förebyggande och vara ”aktivt deltagande i samhällsplaneringen”. Detta för att främja goda och sociala levnadsförhållanden för medborgarna. Vad får detta för betydelse för de människor som rör sig i samhället?

Malmö har varit känd för att under 1900-talet vara en arbetarstad. Den dominerades länge av Kockums stora och tunga varvs- och fartygsindustri. Numera har den tunga industrin byts ut av en modern tjänste- och

serviceverksamhet. Stadens karaktär har därigenom förändrats från industristad till en postindustriell kunskapsstad enligt Stapelbäddsparkens officiella hemsida (2011-05-14). Det tidigare industriområdet där Kockums varv låg har stegvis omskapats till att bli Malmös senaste och modernaste stadsdel – Västra Hamnen. Malmö beskriver sig själv som en expanderande stad i en tillväxtregion och passerade 300 000 invånare under mars månad 2011. I denna tillväxtmiljö är det viktigt att politiker, tjänstemän och andra aktörer får ihop de olika ”pusselbitarna” så att förutsättningarna för ett bra socialt liv kommer samhällsmedborgarna till godo. Socialtjänsten, gatukontoret, liksom andra kommunala förvaltningar strävar efter att alla människor ska erhålla livskvalitet. Men går de tillsammans? Går de i takt? Har de behov av samarbete?

Stapelbäddsparken är en av Malmös populära parker och belägen på Kockums gamla industriområde, där historisk miljö möter ny urban design. Centralt i Stapelbäddsparken byggdes skejtboardsanläggningen 2007, som används som exempel på mötesplats i denna studie. Stapelbäddsparken har utvecklats till en aktivitetspark genom ett samarbete mellan skejtboardåkare, föreningen Bryggeriet och kommunala tjänstemän. Namnet Stapelbädden har bevarats för att behålla minnet av Kockums stapelbäddar som användes för att sjösätta de nybyggda båtarna i Öresund. Stapelbäddsparken har i ett senare skede även blivit en plats för klättrare, roller derby och en aktivitetsverkstad där ungdomar kan få hjälp och stöd från att laga en cykel till att ha en konstutställning (Stapelbäddsparkens officiella hemsida, 2011-05-14).

Tanken hos stadsplanerarna att ha en park runt sista stapelbädden har varit på Malmö kommuns agenda länge, men inte förrän föreningen Bryggeriet kontaktade kommunen och föreslog en skejtboardanläggning blev det klart vilken typ av park det skulle bli. Parken är designad av Stefan Hauser en skejtboardåkare från USA, som utformat, konstruerat och byggt flera skejtparker världen över. Byggandet av skejtparken blev ett samarbetsprojekt mellan kommunen och föreningen, där en skejtare, John Magnusson, var vice projektledare och spelade en viktig roll. Nu när skejtparken är färdig har Bryggeriet driftansvar för anläggningen, ser till att sprickor åtgärdas och att det är rent från skräp och klotter. Skejtparken är ingen vanlig park, utan en interaktionsplats för människor i alla åldrar.

Jag har inledningsvis beskrivit den förbryllande känsla som mitt mentorskap på gatukontoret i Malmö under tre terminer satte igång inom mig. Trots verksamhetens målsättning att öka livskvalitet och trygghet värjde man sig mot att beteckna detta som ett förebyggande socialt arbete. När jag sedan var ute och observerade en av dessa mötesplatser, Stapelbäddsparken, möte jag ”Socialarbetare för ungdomar”. Dessa var ute i förebyggande syfte, just därför att mötesplatsen befolkades av den målgrupp som de riktade sin verksamhet till, ungdomarna. När de gick slogs jag av en tanke att det verkade konstigt att socialtjänsten utför förebyggande socialt arbete riktat mot personer som kommer till en av gatukontorets mötesplatser ovetande om varandra när båda två är olika delar från samma kommun. Frågan som slog mig var: varför samarbetar inte de två organisationerna? Vi kan säga att det i den praktiska verksamheten är ett tydligt krus mellan socialtjänstlagens intentioner, att socialtjänsten ska aktivt delta i samhällsplaneringen och gatukontorets föresats att de ska höja livskvalitén. Jag vill i denna studie fördjupa denna problematik samt lägga nya perspektiv på fenomenet.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att fördjupa förståelsen för innebörden och praxisanvändningen av begreppet *förebyggande socialt arbete* genom retoriken och tillämpningen av det i en lokal kontext. Syftet kan i sin tur brytas ner i följande forskningsfrågor:

1. Vilka olika innebörder ryms i begreppet förebyggande socialt arbete?
2. På vilket sätt kan skejtparken i Stapelbäddsparken, Malmö ses som ett förebyggande socialt arbete?

1.3 Förförståelse

Det diskuteras huruvida forskaren kan vara neutral till forskningsobjektet som är föremål för hans eller hennes undersökning. I kvalitativ forskning ser det ut att vara mycket svårt att inta någon slags neutral position eftersom vi alla bär med oss en förförståelse från vårt tidigare liv, vilka skapar de linser varigenom vi betraktar den värld som vi beforskar. Jag har försökt att lägga min förförståelse åt sidan under min studie för att så mycket som möjligt kunna förstå aktörernas livsvärld. Enligt Patrik Aspers (2010) måste forskaren, vara integrerad i målgruppen, men vara uppmärksam på att inte ”go native”, vilket innebär att forskaren blir som de aktörerna hon studerar. Detta är en svår balansgång: å ena sidan ska forskaren vara engagerad i fältet, å andra sidan får man inte överskrida denna osynliga gräns. Jag har försökt balansera mellan dessa två fält.

Det positiva som jag har med mig är att jag är i samma ålder som skejtarna och växt upp under liknande förhållande med musikkultur, YouTube, Facebook och modestilar. Jag har fördelen av att vara man i en huvudsaklig manlig miljö. Att jag har en annan etnisk bakgrund än majoritetssamhället har inte spelat någon roll i en miljö som varit etniskt blandad. Dessa faktorer har varit en fördel för mig, men på samma gång kan de även vara till nackdel för mig, då jag redan tror jag ”vet”, ser och hör ”rätt” saker utan att närmare problematisera detta. Slutligen, som socionomstudent, måste jag även vara präglad av socialt arbete-tänkande, exempelvis att se sociala fenomen där andra människor enbart ser skuggor mot en vägg.

1.4 Tidigare forskning

Som jag tidigare nämnt har jag inte funnit mycket publicerad forskning inom socialt arbete i Sverige som belyser relationen mellan människor och den fysiska miljön. När det gäller socialtjänstens roll i samhällsplaneringen gav Socialstyrelsen för mer än tjugo år sedan ut rapporten *I dialog med välfärden* (1989). Temat med den var att följa upp planeringen och bedöma effekterna av insatserna utifrån den nya socialtjänstlagen. De huvuduppgifter socialtjänsten fick av den nya socialtjänstlagen i förhållande till samhällsplaneringen var: att tillföra underlag till planeringen samt att delta i och följa upp planeringen. I rapporten betonades även samspelet mellan individen och miljö, där man exempelvis diskuterar hinder i samhället och påpekar att ”hög trottoarkanter är en sådan gräns i den fysiska miljön” (s 57). Relationen människa-samhälle skulle utgå från principen om en helhetssyn på människans levnadsförhållanden. Detta perspektiv hade sin grund i lagens förarbeten att ”sociala problem primärt orsakas av samhällsutvecklingen i politiska, ekonomiska, sociala och fysiska strukturer” (s 57).

Fem år senare publicerade Verner Denvall (1994) sin avhandling *För samhällets bästa – Socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen*. Denvall gör en uppföljning på socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen för att skapa ett mer demokratiskt, jämlikt och integrerat samhälle. Han kommer fram till att socialtjänstens engagemang i samhällsplaneringen kommit av sig och i vissa fall till och med avstannat. Den ursprungliga tanken var att man genom sociala områdesbeskrivningar – baserades på social kunskap – skulle öka den kommunala planeringsrationaliteten och bidra till korrekta och mer välgrundade beslut. Men av det blev det inget enligt Denvall.

Femton år senare undersöker Sören Lindmark (2003) i *Samhällsplanering för social utjämning – ett omodernt koncept?* socialtjänstens uppgift enligt SoL att aktivt delta i samhällsplaneringen. Lindmark fann att hans respondenter, som var statstjänstemän i nyckelpositioner inom området socialt arbete, struntade i socialtjänstlagens målformulering. Genom att göra så, menar Lindmark, blir detta ett hot mot folkstyre och jämlikhetssträvanden som är grunden för demokratin. Det resultat som både Denvall och Lindmark kom fram till har inte motsatts av annan forskning.

Det finns en del texten kring det sociala arbetet i urbana miljön. Först kan nämnas Björn Johanssons (2001) avhandling *Att slåss för erkännande*. Den handlar om gatuvåldet som förstås och förklaras utifrån en rad olika aspekter, bland annat utifrån kontextuella och sociala samspel mellan gärningsman och offer. Johansson beskriver denna process via en modell, som jag själv tar som utgångspunkt i min studie, om relationen mellan det sociokulturella rummet, mänskliga handlingar och praktiker, och rummets fysiska strukturer och utformning (s 110). En annan avhandling på samma tema är Rolf Lidskogs (2006) *Staden, Våldet och tryggheten. Om social ordningen i ett mångkulturellt samhälle*. Lidskog betonar betydelsen av det offentliga rummet och den urbana kulturen för integrationen samtidigt som han menar att detta synsätt inte innebär ”att man förfäktar ett ideal om ett konfliktfritt samhälle, utan istället ett samhälle fyllt av social friktion och olika typer av konflikter” (s 149). Hans resonemang kring friktion har jag tagit med mig i denna studie.

När det gäller den pågående forskningen kring brottsförebyggande arbete, forskas det mycket om platsens betydelse för brottslig verksamhet. En företrädare för detta är den amerikanska forskaren David L. Weisburd (Brå 2010) med sina teorier kring ”hot spots”.¹ Weisburd menar att en brottsbenägen plats är brottsbenägen oavsett vilka personerna som finns eller uppehåller sig där. Om polisen gör ett nedslag på stället sprids inte brottsligheten till andra platser. Därför i det praktiska arbetet blir den fysiska brottsplatsen till en del av brottsförebyggande arbetet.

Det finns en rad forskning kring den urbana miljön där bland annat professor Mats Lieberg (1994) har varit drivande. Ett av hans första arbeten är *Ungdomarna, staden och det offentliga rummet* där han driver tesen att den byggda miljön kan ses som en uppsättning möjligheter eller hinder för det sociala livet. Vidare bör den byggda miljön:

¹ Weisburd tilldelades för övrigt år 2010 *The Stockholm Prize in Criminology* för sin forskning om hur man kan effektivisera det praktiska polisarbetet genom små koncentrerade insatser på brottsutsatta platser.

... kunna bilda rum eller platser för samhandling och interaktion mellan människor, som i sin tur kan skapa förutsättningar för etablering för kontakter och utveckling av lokala kulturer. (s 194)

Tankar som kommer fram i min studie. Tillsammans med några andra forskare har Lieberg följt planeringen och genomförandet av Stapelbäddsparken som redovisas i *Ungdomar utvecklar det offentliga rummet* (Göransson, Lieberg & Ohlsson Lieberg 2006). Den rapporten ger en bra bild av hela processen med Stapelbäddsparken. Ytterligare en antologi som Mats Lieberg är redaktör för är *Den lärande staden* där antologibidragen beskriver ”mötet mellan staden som plats och det lärande som äger rum i olika former av stadsliv” (s 20, Lieberg, de Laval & Åkerblom 2010).

Det finns en rad forskning kring skejtboardåkande och dess identitetskapande i förhållande till den urbana miljön. Åsa Bäckströms (2005) *Spår. Om brädsportkulturer, informella lärprocesser och identitet* tolkar och analyserar meningsskapandet av skejtboard- och snowboard gemenskaper i en sociokulturell kontext. Det handlar mer om skejtboardåkarna som kultur och även ur ett genus perspektiv hur skejtboardåkarna formar sin maskulinitet, en aspekt som jag inte har tagit med i denna studie. Anna Aronsson och Martina Regnéll (2007) har i sin studie *Livet rullar på* undersökt hur skejtboardåkare under sin tonårstid skapar sin identitet. Även denna berör väldigt lite samspelet mellan den fysiska miljön och människan, utan mer hur människorna tillsammans interagerar.

Sedan finns det forskning som mer betonar det fysiska rummet till exempel Emma Nilsson (2010) *Arkitekturens kroppslighet, Staden som terräng* som belyser hur stadens terräng kan användas för olika slags människors ”kroppsliga aktivitet som tar spjörn mot stadsmaterialismen” (s 50). Där hon har tittat speciellt på skejtare, fasadklättrare och traceur. Även om Nilsson utgår från ”att terräng är något som uppstår i relationen till ett visst bruk /.../ (och) aktiveras och produceras i relation till en viss kroppslighet” (s 136), så saknas det sociala arbetets perspektiv.

Slutligen vill jag nämna Jane Jacobs (2004) forskning kring stadens betydelse för människan, för livet i staden. I sin bok *Den amerikanska storstadens liv och förfall* lyfter hon fram att:

Det är människorna som välsignar parkerna med sin närvaro och gör dem framgångsrika – eller håller sig borta och dömer parkerna till impopularitet och misslyckande. (s. 113).

Detta resonemang knyter an till föremålet för min studie, att det är relationen mellan människan och den urbana miljön som avgör resultatet. I detta spänningsfält utförs det sociala arbetet. Låt oss nu gå över till att se vad socialt arbete kan betyda.

1.5 Begreppet socialt arbete

När det gäller socialt arbete utgår jag från den definitionen som är den mest gängse och har blivit mest globalt spridda. Definitionen antogs år 2000 av International Federation of Social Workers (IFSW) och 2001 av International

Association of Schools of Social Work (IASSW) och definierar socialt arbete som:

Socialt arbete verkar för social förändring, problemlösning i mänskliga relationer, för empowerment och frigörelse med syfte att främja människors välfärd. Med utgångspunkt i teorier om mänskliga beteende och sociala system verkar socialt arbete i de områden där människor samspelar med sin omgivning. (IFSW 2011)

Definitionen poängterar att socialt arbete sker med människor i samspel med sin omgivning, något som denna studie vill undersöka. Vad menas då med omgivning? I kommentaren till definitionen byts omgivning ut mot begreppet miljö: att socialt arbete ”erkänner komplexiteten i interaktionen mellan människor och deras miljöer”. När organisationen beskriver praktiken av socialt arbete poängteras följande:

Socialt arbete använder sig av en rad metoder, arbetssätt och aktiviteter i enlighet med sin holistiska fokus på individen i sitt sammanhang. Socialt arbetes insatser sträcker sig från i första hand individorienterade psykosociala interventioner till engagemang i socialpolitik, samhällsplanering och social utveckling. Dessa omfattar rådgivning, stöd och behandling, arbete med grupper, socialpedagogiskt arbete samt familjebehandling och – terapi, liksom ansträngningar för att hjälpa människor att få del av de tjänster och den service som finns i samhället. Interventionerna omfattar även administration av social service, samhällsarbete och engagemang i socialpolitik och politiska aktiviteter för att påverka socialpolitiken och den ekonomiska utvecklingen. (IFSW 2011)

I detta avsnitt klargörs att när det gäller det sociala arbetets samspel med sin omgivning handlar det om ett holistiskt engagemang i samhällsplaneringen såväl som i samhällsarbete. Detta klarläggande blir en viktig grund i min studie.

1.6 Förebyggande socialt arbete

Ser vi på IFSWs definition av socialt arbete verkar begreppet förebyggande socialt arbete vara överflödigt. Eftersom de flesta tankar som förknippas med förebyggande socialt arbete redan omfattas av den vida definitionen idag i Sverige. Kerstin Svensson (2006) menar att i en bredare definition av förebyggande socialt arbete kan i princip allt räknas in. Således, menar Svensson, är det av vikt att se på begreppet ”förebyggande arbete” att det bedrivs ”i syfte att förhindra problem för flertalet” (s 96). Begreppet förebyggande socialt arbete har därför blivit något som nästan enbart handlar om drog- och brottsförebyggande arbete. Något som inte innefattas i hur begreppet används idag i Sverige och som inte kommer fram i Svenssons text är hur man främjar ett bra socialt liv och på vilket sätt även den fysiska konstruktionen av miljön kan ses som en del av ett förebyggande socialt arbete.

En process under de senaste trettio åren har lett fram till ett begrepp som mer och mer används nämligen, resiliens (Broge 2011). De tar fasta på samspelet i förhållandena i miljön och barnets individuella egenskaper. Trots att de befinner sig i riskzonen eller växer upp under svåra villkor visar det på en positiv

utveckling som inte ger bestående problem i framtiden. Denna forskning är fortfarande i sin upptakt och bland annat har forskarna Emmy Werner och Ruth Smith (2001) följt 837 barn födda 1955 under 40 år i den Kauai-undersökningen. Ännu har det inte utforskats om även fysiska miljöer skulle bidra i resiliens.

1.7 Den fysiska miljön

De flesta fysiska miljöer som vi människor möter är på något sätt skapade eller formade av människor. Bakom varje sådan fysisk miljö finns det intentioner som sedan vi människor väljer att bruka den på eller inte. Ett begrepp som oftast används för det som människor skapar är artefakt och de kan vara av fysisk, språklig och symbolisk art (Lave & Wenger 2002). Pieter E. Vermaas och Wybo Houkes (2006) beskriver tre saker som vanligtvis kännetecknar artefakter:

- (1) Artefacts are best understood as objects with a function.
- (2) The function of an artefact is a set of dispositions of the artefact; this set is intentionally selected or created by a designer.
- (3) Alternative, or improper, use of an artefact is best understood as employing another set of dispositions – the artefact's 'accidental functions'; users are under normative pressure to use an artefact as intended by the designer of an artefact, that is, to use it for its (proper) function. (s 31-32)

Artefakter har alltså en funktion och kan beteckna en enskild sak, ett ting, till en större fysisk konstruktion, en skejtpark. För mig blir fysisk miljö, urban miljö, plats och ting synonyma som artefakter, då de alla har en intention hur de ska användas. Något som Vermaas och Houkes (2006) benämner som "affordances" (s 46) vilka handlingsmöjligheter artefakten genom sin design erbjuder oss människor att använda den på. Det är förhållandet mellan dessa "artefakter" och människor som är i fokus i studien. Micheal Brian Schiffer (1999) menar:

Humans /.../ interact not with other humans *per se*, but with artefacts and humans compounded with artefact /.../ What is singular about *homo sapiens* is the constant intimacy of people with countless kinds of things – our immersion in the material medium (s 3-4, författarens kursivering)

1.8 Disposition

I kapitel två lägger jag grunden för det teoretiska perspektiv som genomsyrar min studie. I kapitel tre diskuteras mitt metodval, urval och etiska överväganden. På det följer tre kapitel som baserar sig på mitt empiriska material. I kapitel sju för jag slutligen en diskussion om studien inför ett framtida socialt arbete.

2 Teoretisk referensram

Föremålet för min undersökning är begreppet förebyggande socialt arbete där jag försöker förstå betydelsen av relationen mellan människor och mellan människor och fysiska miljön i förhållande till begreppet. Det handlar alltså om mänskliga interaktioner till både människor (subjekt) och ting (objekt). Interaktion sker ständigt och i en ömsesidig växelverkan mellan människor. På samma sätt interagerar vi människor med vår fysiska miljö. Anthony Giddens (1998) menar att begreppet tid-rum-konvergens är fruktbart ”för att analysera hur social utveckling och teknologisk förändring påverkar det sociala samspelsmönstret” (s 10). Eftersom mitt fokus är på relationer har jag valt ett interaktionistiskt perspektiv för min studie med fokus på relationerna mellan människor och fysisk miljö och dess förhållande till begreppet förebyggande socialt arbete.

2.1 Interaktionsritualkedjor

Eftersom jag valt att se på relationer passar den amerikanska sociologen Randall Collins (2005) teori om interaktionsritualkedjor. Han menar att den är mikrosociologins nyckel och därigenom nyckeln till allt det som är större. Collins betonar att när människor interagerar med varandra uppstår situerade interaktionsritualer som innehåller fyra komponenter. Den första komponenten innebär att det måste vara minst två personer som är fysiskt närvarande på samma plats så att de påverkar varandra genom sin kroppsliga rörelse oavsett om de är medvetna om det eller inte. För det andra måste det finnas gränser så att deltagarna har en känsla av vem som deltar och vem som inte gör det. Den tredje komponenten avser att deltagarna måste vara fokuserade på ett gemensamt objekt eller aktivitet. Genom att kommunicera om denna verksamhetsfokus till varandra blir de ömsesidigt medvetna om varandras fokus. I min studie ligger fokuseringen på både den karga, formade, släta betongen och på själva skejtboardåkningen som aktivitet. Slutligen måste personerna, i mitt fall skejtarna, enligt Collins, dela en förenad sinnesstämning eller känslomässiga upplevelser.

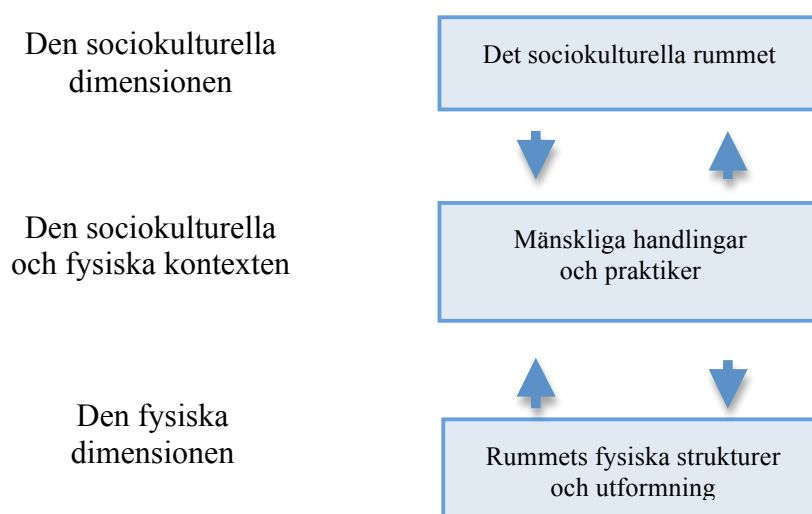
Interaktionsritualerna skapar symboler i mötet ansikte-till-ansikte som blir startpunkt till nya cirklar/ritualer, som symbolerna kan kretsa runt så kallade interaktionsritualkedjor. ”Once infused with situational emotion, symbols can be circulated through networks of conversation, and internalized as thinking within the individual circuits of the mind (Collins 2005, s xii). Dessa ritualer ger också upphov till emotionell energi som gör att den enskilde försöker maximera den i interaktionsritualerna. Interaktionsritualerna ”pulls and pushes individuals from situation to situation” (s xiv). Vidare menar Collins att den enskilde individen är interaktionsritualkedjan som sammanför tidigare situationer med nuvarande. Där handlar det om ”not individuals and their interaction but interactions and their individuals” (s 5). Ritualerna skapar kulturella symboler som delas känslomässigt av deltagarna. Dessa ritualer visar inte bara respekt för heliga objekt (vad gemenskapen hedrar som socialt värdefulla) utan de skapar objekt som är heliga. Interaktionsritualerna ger upphov till sociala band genom individuella känslor och skapar på så sätt solidaritet. Bryts dessa band, menar Collins, upplevs skam och aggressivitet för händelsen.

2.2 Situerat lärande

Med hjälp av Jean Lave och Etienne Wenger kan vi få en fördjupad bild av den läroprocess som kan ske i Randall Collins interaktionsritualkedja. Lave och Wenger (2002) utgår från att världen är socialt och kulturellt konstruerad och att det inte finns någon aktivitet som inte är situerad: "learning is an integral part of generative social practice in the lived-in world" (s 35). Grundläggande för lärande är deltagande i social praxis, något de benämner "communities of practice". Lärandet sker alltså inte inom den enskilde individen, utan inom ramen för deltagandet i praktiken, i legitimt perifert deltagande. Genom att förflytta sig till nya aktiviteter eller i en aktivitet förändrar individen utgångspunkten för lärandet. Lave och Wenger beskriver det så här: "Changing locations and perspectives are part of actors' learning trajectories, developing, and forms of membership" (s 36, författarens kursivering). Med andra ord: ju mer den enskilde deltar som en hel person i praxisgemenskapen, desto mer lärande sker.

2.3 Det urbana systemet

Ovanstående beskrivningar av interaktionsritualkedjor, lärande och praxisgemenskaper kan kopplas ihop med Björn Johanssons (2001) teoretiska modell om det urbana systemet. Johansson menar att människornas interaktion, handlingar och praktiker, sker i ett rum som påverkar och påverkas av både den sociokulturella dimensionen som den materiella kontexten, rummets fysiska strukturer och utformning (figur 1).

Figur 1. Det urbana systemet (källa: Johansson 2001, s 110).

Johansson menar exempelvis att folksamlingen på en mötesplats är ett resultat av den fysiska miljöns struktur och egenskaper. Öppna rum som är dekorerade har en benägenhet att locka till sig människor, medan trånga och otillgängliga rum avstår människor från att besöka. Johansson hävdar vidare att det öppna rummets funktion att attrahera människor kan kopplas samman med den fysiska miljöns tillstånd och egenskaper. En mötesplats kan attrahera ungdomar, samtidigt som den kan skrämman andra människor från att vara där. Detta medför inte att den fysiska miljön förändras rent fysiskt, utan det är vår egen tolkning och sättet vi gör saker på som förändras.

Alltså påverkas en fysisk miljö av sociala och kulturella faktorer, men även av teknologi och övervakningskameror. En fysisk miljö som upplevs oattraktiv på grund av låg belysning och buskage kan förändras genom att åtgärda det som gör miljön oattraktiv. På så sätt, menar Johansson, är den fysiska dimensionen relaterade till den sociala dimensionen. Dessa två dimensioner ska inte ses som överordnade relationer, utan de ska mer ses som ömsesidigt relaterade i det urbana systemet. Det urbana systemet skapar, enligt Johansson, den helhet som socialt omringar människor i olika kontexter.

Johansson skiljer mellan två kontexter, en rumslig materiel och en rumslig social. Det materiella rummet betraktas som en viktig kontext, utifrån elementär strukturell omständighet. Likaväl är det även ett redskap och en produkt i relation till sociala handlingar, sociala strukturer och processer. Genom att interagera med människor och ting formas vi mer eller mindre konstruktivt eller destruktivt utifrån samhällets övergripande värderingar, det som Johansson benämner som det sociokulturella rummet. Detta resonemang ligger i linje med Jacobs som menar att det inte är arkitekturen som gör staden, utan det är när människorna befinner sig där, som staden blir till: ”genom bebyggelser ges med andra ord de sociala relationerna en rumslig form” (Jacobs 2005, s 11).

I denna studie använder jag i Johanssons urbana system det sociokulturella rummet som samhället, där stadsplanering och förebyggande socialt arbete är en del av. De mänskliga handlingarna och praktiker ser jag som den plats för interaktion och lärande som sker vid skejtaktiviteten. Slutligen som exempel på den sista komponenten, rummets fysiska strukturer och utformning använder jag skejtparken.

3 Metod och metodologi

I studien undersöker jag begreppet förebyggande socialt arbete utifrån interaktionen mellan människor och mellan människor och den fysiska miljön. Det finns olika tillvägagångssätt för att ringa in sitt forskningsfenomen. När det gäller att förstå hur människor interagerar, menar Steinar Kvale och Svend Brinkmann (2010), att man kan observera och prata med dem ”om sin levda värld” (s 15). En metod som är användbar för detta ändamål är kvalitativa forskningsintervjuer och deltagande observationer, som redan Chicagoskolan använde sig av på 1930- och 1940-talen för att studera livet i städerna (a a, s 25). Min studie består därför både av kvalitativa intervjuer och deltagande observationer.

3.1 Kvalitativa intervjuer

Att intervjua för att få ökad kunskap och förståelse av individers subjektiva upplevelser är en viktig beståndsdel i kvalitativ forskning. Den kvalitativa forskningsintervjun är, enligt Kvale och Brinkmann (2010), som ett hantverk som forskaren måste lära sig och resultatet ”bedöms efter styrkan och värdet i den kunskap som produceras” (s 33). Den kvalitativa forskningsintervjun används för att förstå ”den levda vardagsvärlden ur den intervjuades eget perspektiv” (s 39). De kvalitativa intervjuerna är socialt situerade vilket betyder att som forskare måste jag bland annat vara observant på maktförhållanden i samtalet. En annan viktig punkt att vara medveten om gällande studien är att det inte bara handlar om att förstå respondenternas livsvärld utan att även vara medveten om min egen. Det är genom mina egna erfarenheter glasögon som jag ser den värld jag valt att betrakta.

Kvale och Brinkmann (2010) använder metaforer för att beteckna två slags av intervjuer och tillvägagångssätt i sökande av kunskap som forskare kan använda (s 64). Först är det ”malmlätaren”, som gräver fram begravd kunskap. För det andra är det ”resenären”, som är på resa genom forskningslandskapet: en resa som inte bara kan ge forskaren en ny kunskap utan även kan förändra forskaren själv. Mina intervjuer har skett under resan i skejtboardlandskapet och den resan har berikat mig.

Frågor kan ställas angående intervjuernas trovärdighet. När det gäller de personer som har tjänstepositioner. Talar de verkligen sanning? Hävdar de det som den politiska förvaltningen ålagt dem? Eller är svaren politiskt korrekta? När det gäller skejtarna kan vi ställa samma frågor – om de ger en sanningsenlig bild eller de vill ge en positiv framtoning, eftersom skejtboardskulturen står i en viss motsatsställning till det etablerade samhället och mån om hur de framträder.

Jag har genomfört elva semistrukturerade intervjuer som ömsesidiga samtal. Nio av respondenterna har representerat verksamheter med olika perspektiv på det förebyggande socialt arbete. De två andra personerna har varit skejtare. Intervjuerna har spelats in på mobiltelefon och transkriberats ut ordagrant. De har sedan raderats från min mobil. Redan innan jag började med intervjuerna har jag, inspirerad av Kvale och Brinkmann (2010), övervägt hur de ska analyseras, vilket har påverkat intervjuprocessen, liksom transkriberingen (s 206). Efter varje

intervju har en analys skett som har lett till att insamlad empiri och analysförfarande har skett parallellt. Vid analysen har jag använt färgkodning.

Vid min första intervju följde jag en intervjuguide, för att i de följande intervjuerna övergår till semistrukturerade frågor. Det har varit en sak att läsa sig till den kvalitativa metoden och en annan sak att utföra den. Precis som Patrik Aspers (2007) beskriver kvalitativ forskning ”som en dygd som förvärvas och som konkretiseras i forskarens praktik. Det innebär att forskaren gradvis kommer till insikt om vad det är att vara forskare och att det endast kan ske genom praktik” (s 12).

3.2 Deltagande observation

Benny Henriksson och Sven-Axel Månsson (1996) menar att kunskap ska ”vara ett resultat av social praxis, av forskarens deltagande i den sociala världen” (s 11). Som forskare har jag interagerat med människor och den fysiska miljön genom deltagande observation. Viktigt för denna studie är att inte enbart observera ”vad människor gör i relation till *varandra*, utan också vad de gör i relation till sin *omgivning*” (Persson 2008, s 41, författarens kursivering). Tidsutrymmet för en magisteruppsats ger inte möjligheten till en riktigt utförd deltagande observation eller fullskalig etnografisk studie. Man kan däremot genomföra ett slags ”mikro-etnografi” enligt Bryman (2011, s 379). I mitt fall blir det en kortvarig deltagande observationsstudie.

När det gäller deltagande observation är en kritisk uppgift att få tillgång till undersökningsfältet. Problemet är oftast att hitta en bra *inträdspunkt* till fältet menar Aspers (2011, s 72). Det vill säga en person eller en situation som hjälper forskaren att samtidigt träda in i forskningsfältet och att utföra sina observationer. Inträdspunkten kan veckla ut den teoretiska frågan och det praktiska fältet samtidigt. För mig handlar det om att hitta min ”Doc” som William Foote Whytes (2010/1943) hade när han skrev *Street Corner Society*. Av en händelse fann jag en sådan person som jag tidigare lärt känna i ett annat sammanhang och visste inte att han var skejtare. Han introducerade mig för skejtarna och inkluderade mig i den gruppen skejtare som hängde med honom. Att bara ”hänga” är en viktig del i deltagande observationer i offentliga miljöer (Bryman 2011). Genom att hälsa på honom eller att vara nära honom under mina deltagande observationer fick jag nya kontakter i skejtparken.

En diskussion som är viktig att föra vid deltagande observation är om jag som forskare har en öppen eller en dold roll och om min deltagande observation sker i en öppen eller sluten miljö. Skejtparken tillhör det offentliga rummet där vem som helst kan komma och gå. Tillträde kan ske oavsett om man är dold eller öppen som forskare. Oftast handlar det inte om ett antingen eller som forskare, utan både och (Bryman 2011). När jag skejtar har jag ingen skylt där det står ”forskare”, men däremot när någon frågade mig eller jag ville ha mer information än det som utbyts i ett vanligt samtal dolde jag inte min forskarroll. Ett exempel på detta var under en deltagande observation, då jag av min ”Doc” introducerades till caféet och till projektledaren och skejtaren John Magnusson från Bryggeriet, som var med i planeringen av skejtparken. Genom att presentera mig som forskare fick jag en intervju med honom. Att vara öppen i min forskarroll berikades mina deltagande observationer av möjligheten att kunna fördjupa samtalen med frågor för att sedan kunna återföra detta till observationsrummet. Samtidigt genom att

vara ”dold”, att inte de andra visste om att jag var forskare, gav mig en möjlighet att delta och samtala på samma premisser som de andra skejtarna.

Att ha en öppen forskarroll i ett deltagande observationsarbete gör det lättare att föra anteckningar. Jag hade alltid med mig en liten anteckningsbok av Moleskine, som reseberättaren Bruce Chatwin designat, där jag gjorde mina fältanteckningar. När jag fört ett samtal eller upplevt en händelse gick jag till sidan och dokumenterade. När jag kom hem utvecklade jag dessa tankar genom att föra över de på datorn. Mitt förhållningssätt att växelvis kombinera deltagande observationer med intervjuer öppnade nya dimensioner i min forskningsprocess.

De deltagande observationerna pågick två till tre dagar i veckan ungefär en till två timmar per gång under tre månader. Fördelen att göra deltagande observationer under kortare intervaller, vid flertal tillfällen, gör att det dels ger kunskap om skiftande förhållanden dels blir det lättare att dokumentera efteråt. Vid en del av de deltagande observationerna checkade jag in på Facebook via min mobiltelefon på Stapelbäddsparken. På så sätt kunde jag se de andra som hade checkat in. Eftersom jag kan se bilder på vilka personer som vistas på samma ställe som mig, hade jag en tanke på att lägga upp en speciell bild på mig där det stod att jag var forskare vid Malmö högskola och ville ha kontakt med andra skejtare för intervju. Tyvärr kunde jag inte genomföra detta, men jag har med mig denna möjlighet i nästa undersökning.

Att vara deltagande observatör i en skejtpark kräver att forskaren skaffar sig lämplig utrustning och ser ut och samtalar på ett visst sätt. Jag köpte därför mig en skejtboard. Samtidigt som jag vid första deltagande observationen noterade klädstilen som jag tog med mig hem och kollade i min egen garderob efter något liknande. Jag hade en rutig Golden Horse skjorta som kunde hänga utanför byxorna, ett par streetskor och byxor som hängde lite löst. Som huvudbonad hade jag en keps med en rak skärm. På så sätt blev den ”levda världen” inte bara något jag frågade om, utan jag blev en del av. Det hade varit betydligt svårare att göra deltagande observationer och vara klädd som jag är på skolan eller i andra sammanhang, mer vardagligt med skjortan innanför byxorna och utan keps. Exempelvis skulle aldrig den vite nordamerikanska författaren John Howard Griffin (1961) skriva *Black like me* om hur det var att vara svart i sydstaterna om han inte hade färgat sin egen hud mörk genom kemikalier för att kunna observera detta fenomen.

3.3 Urval och avgränsningar

Då studiens fokus handlade om förebyggande socialt arbete bestämde jag mig för att göra ett målinriktat urval (Bryman 2011). Med detta avses att forskaren väljer ut personer på ”ett strategiskt sätt så att de samplade personerna är relevanta för de forskningsfrågor som formulerats” (s 392). Jag valde att intervjuva nyckelpersoner inom socialt arbete för att undersöka deras uppfattning om vad förebyggande socialt arbete betyder för dem för att få en uppfattning om hur begreppet används idag i praktiken.

Först valde jag att intervjuva en representant inom det brotts- och drog förebyggande arbetet, det blev Mats Brandström som är Brå-samordnare för avdelningen för trygghet och säkerhet på Stadskontoret. Vidare valde jag Caroline Laurell och Camilla Lindblom, som båda arbetar på Socialarbetare för ungdomar

vid Sociala resursförvaltningen. Denna verksamhet ansvarar för kommunövergripande verksamheter inom individ- och familjeomsorg, vård och omsorg och delar av det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Malmö. Jag valde även en hälsoplanerare, Jakob Axelsson som tidigare var anställd på SRHR (Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter), socialmedicinska enheten, UMAS, Region Skåne. Han arbetade med verkställandet av Region Skånes hiv-förebyggande verksamhet. Jag valde även att intervjua utredningssekreterare Niclas Olsson som arbetar på Malmös Kompetenscenter prostitution med personer som köper och säljer sex.

Då jag vill förstå platsens betydelse för interaktionen har jag valt att intervjua personer som har varit med i framtagandet av stadsplanerna för området där mitt exempel skejtparken är beläget. Tre personer har intervjuats, arkitekten Tyke Tykesson på stadsbyggnadskontoret som har varit med och tagit fram översiktsplaner och detaljplaner, landskapsarkitekten Ewa Sundström på gatukontoret som var huvudprojektledare för Stapelbäddsparken, Mats Lieberg, professor i landskapsplanering, med specialisering på urbansociologi vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Alnarp. Lieberg var tidigare forskningsledare för MOVIUM som är mötesplatsen för forskare och praktiker som vill utveckla kunskapen om stadens utemiljö.

Vid intervjuerna med brukarna av skejtparken (det vill säga skejtarna) har jag istället gjort det som Bryman (2011) benämner ”bekvämlighetsurval”: man tar med ”sådana personer som för tillfället råkar vara tillgängliga för forskaren” (s 194). På så sätt fick jag av en händelse intervjua projektledaren från föreningen Bryggeriet John Magnusson och två skejtare som vill vara anonyma och som jag valt att kalla ”Adam” och ”Bertil”.

Jag kunde ha valt andra mötesplatser för att genomföra min deltagande observationsstudie, men mitt intresse har redan innan studien fallit på skejtboardsaktiviteten som föremål för observation. Min observationsplats i studien avgränsas fysiskt av Stapelbäddsparken som skejtparken är en central del av.

3.4 Studiens genomförande

Under hela undersökningsperioden (tre månader) har jag varit närvarande på skejtparken minst tre dagar i veckan. Vid snö och regn har det inte varit möjligt, då fukt på cementen förstör inte bara skejtboardens hjul och kullager utan hela brädan, skejtarnas ”heliga objekt” enligt Collins (2005). Mestadels har det varit uppehållsväder och då har jag kunnat genomföra mina observationer. För att kunna göra en deltagande observation har jag som tidigare nämnt inköpt en skejtboardbräda med matchande kläder och skor.

Då jag aldrig åkt skejtboard tidigare blev det naturligt för mig att ta kontakt med andra skejtare för att lära mig åka. Samtidigt gav det upphov till att andra åkare kom fram till mig och gav goda råd och tips. Nybörjarrollen, vad Jean Lave och Etienne Wenger (2002) kallar legitimt perifert deltagande, gav mig också en möjlighet att bara stå och hänga, bara titta på och inte vara aktivt skejtande hela tiden, precis som de övriga åkare. Eftersom skejting är en fysiskt påfrestande sport blir det nästan lika mycket ”hängande” som åkande. Samtalen med andra skejtare sittande på kanterna gav mig även värdefull information. Det hade varit en fördel

och lärorikt för mig om det funnits ytterligare en person till under de deltagande observationerna som hade kunnat observera mig och min forskarroll.

Utifrån vad jag ville veta gjorde jag upp en intervjuguide. Denna blev stommen, eftersom jag kom att intervjua tre grupper av intressenter. Alla frågor var inte relevanta för de olika grupperna. Vid den första intervjun följde jag intervjuguiden för att under de senare intervjuerna övergå till semistrukturerade frågor och prata mer fritt. Detta underlättade betydligt för genomförandet. Innan varje intervju delade jag ut ett informationsbrev om min undersökning där respondenten, genom underskrift, samtyckte till intervjun. Alla utom en intervju av tjänstemännen utfördes på deras egna kontor. Vid en intervju uppstod svårigheter eftersom Malmö högskola inte har rum som studenter kan använda för att genomföra sina intervjuer. Intervjuerna med skejtarna genomfördes på neutrala platser, som de själva utsåg. Den tredje skejtaren intervjuades på skejtparken. En svårighet som jag kan se nu i efterhand var att jag som ensam intervjuare skulle vara fokuserad på det respondenten sade och samtidigt ställa frågor i ett löpande samtal. En annan svårighet var att jag vid bokningen av intervjun med personerna lovade att intervjun skulle ta en speciell tid, blev det en gång till hinder, eftersom tiden redan var begränsad.

Genom att spela in intervjuerna på mobiltelefonen blev det möjligt att i efterhand lyssna på intervjun medan den transkriberades. När näst sista manusversionen blev klart skickades den ut till respondenterna för återföring på deras intervjuer. Fyra respondenter hörde av sig med kommentarer och de ändringar som föreslogs genomfördes. Dessa ändrade inte innehållet i studien utan klargjorde vissa detaljer. På så sätt har jag kunnat säkerställa att intervjuerna blivit korrekt framställda.

3.5 Analysarbete

Analysarbetet har skett parallellt med insamlingen av empirin. På så sätt har analysen påverkat den fortsatta riktningen av empiriinsamlandet, något som Kvale och Brinkmann (2010) förordar. Utifrån Björn Johanssons modell valde jag att använda de tre nivåerna som teman för analysen av intervjuerna genom att använda mig av färgkodning, tre olika färger. Detta skapade meningskategorisering av meningskoncentration (Larson, 2005). När jag sedan valde ut lämpliga citat har jag varsamt redigerat dem ”för att få texten att flyta på ett bra sätt” (Bryman 2011, s 431).

Eftersom jag har utgått från en interaktionistisk teori, men samtidigt försökt vara ”nollställd” under mina observationer, kan jag säga att jag har försökt arbeta abduktivt (Larsson 2005). Det betyder att man växlar mellan induktiva och deduktiva angreppssätt. Bryman (2011) menar att även inom ramen för en kvalitativ forskningsstrategi kan man använda triangulering. Det innebär att det är möjligt för mig som forskare att genom intervjuer dubbelkolla resultat från mina observationer. Resultatet från intervjuerna och observationerna kan jag, som en tredje hörna på triangeln, sätta i förhållande till annan forskning för att undersöka om mitt resultat ligger i linje med vad annan forskning har kommit fram till.

3.6 Reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning

Intervjuerna som jag har genomfört har varit fokuserade på individernas enskilda versioner och upplevelser av verkligheten. Versionerna har sedan passerat genom min analys, som påverkats av mina tolkningsbegränsningar. Förutom intervjusituationens begränsningar i tid och rum finns alltid en risk med retrospektiva berättelser. Genom att människornas förmåga att forma upplevelsen av sina tidigare erfarenheter och med en blandning av dessa skapar informanterna sin egen version. Validitet är ett vanligt begrepp i kvantitativa studier eftersom det anknyter till en positivistisk forskningstradition. Validitet är i denna tradition ett mått på om forskaren verkligen mäter det som man avser att mäta medan reliabilitet enkelt uttryckt innebär samma resultat skall kunna uppnås vid upprepade undersökningar och alldeles oberoende av vem som utför undersökningen.

Validitet och reliabilitet i en kvalitativ undersökning tar dock sikte på annat än i kvantitativ metod. Bryman (2011) lyfter för sin del fram alternativa begrepp för att kvalitetssäkra undersökningen (tillförlitlighet och äkthet). För att öka validiteten har jag tagit med rikligt med citat för att läsaren själv ska kunna tolka texten och skapa en egen uppfattning. Som framgår ovan har jag också låtit mina respondenter ta del av en preliminär version av min uppsats i ett sent skede av undersökningen, vilket svarar mot det som Bryman (2011) benämner responsvalidering. När vi diskuterar studiens tillförlitlighet (reliabilitet) bör fokus vara på om resultatet är trovärdigt utifrån det uppställda syftet. Studiens läsare måste kunna bedöma om de tolkningar som skett avser hela materialet och inte är resultatet av något godtyckligt tyckande hos forskaren. Är tolkningarna trovärdiga eller finns det andra sätt att se det på? Ett sätt att öka tillförlitligheten i en kvalitativ intervjustudie är att transkribera intervjuerna ordagrant och i sin helhet, vilket jag också har gjort (se ovan).

3.7 Etiska överväganden

I min kvalitativa studie har jag genomfört intervjuer med frågeställningar som inte berör respondenternas privatliv. Jag har intervjuat tjänstemän i deras arbetsposition och skejtare angående deras hobby. På så sätt har jag inte behövt prata om privata känslor och tankar med dem. Kvale och Brinkmann (2010) skriver att forskaren och respondenten påverkar varandra i en ömsesidig interaktion och därför blir intervjuerna varken etiska eller oetiska i sig själv, utan det beror på hur de används. Därför har jag försökt genomföra intervjuerna på respondenternas villkor och ställt följdfrågor utifrån det de tidigare berättat.

I min studie har jag följt Vetenskapsrådets (2002) fyra forskningsetiska principerna: informationskravet, samtyckekravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Kvale och Brinkmann (2010) menar att de fyra forskningsetiska kraven ”kan användas som ram när man förbereder ett etiskt protokoll för en kvalitativ studie, och de kan också användas som etiska påminnelser om vad man ska leta efter i praktiken när man bedriver intervjuforskning” (s 92). Jag har sett dem som ett förhållningssätt under forskningsprocessen.

Vid varje intervju lämnade jag rikligt med information om mig och om studien och dess upplägg. Detta har skett muntligt innan och genom att respondenterna fått skriftligen samtycka till sin medverkan i intervjun. Respondenterna har blivit informerade om deras roll i studien och att det är frivilligt att delta. De har även

blivit informerade att även om de tackat ja till att bli intervjuade, finns det alltid möjligheter för dem att avbryta intervjun senare eller att inte svara på frågor som innebär obehag för dem. Materialet har bevarats på ett säkert ställe och det framtagna materialet används uteslutande för detta forskningsändamål.

Ingen av respondenterna är under 18 år och samtliga är därmed myndiga. Jag har försökt att utforma min forskning så att den försäkrar intervjupersonerna största möjliga konfidentialitet. För skejtarnas del har jag lovat dem att deras identitet inte ska röjas, varför de i uppsatsen har tilldelats fiktiva namn ”Adam” och ”Bertil”. Trots detta innebär det enligt Lex Kärfe att man som forskare enbart kan lova en respondent att *ingen obehörig* får ta del av intervjuaterialet. För resterande respondenter har jag brottats med konfidentialitetskravet. Genom att ha fingerande namn på vissa respondenter tappar studien sitt värde, eftersom de respondenterna innehar positioner som professor, projektledare, arkitekt, förebyggande arbetare av olika slag. Det hade också fått en annan betydelse om jag använt deras positioner istället för deras namn. Några av dem är unika i sitt arbete och det hade varit orättvist mot intervjupersonerna att enbart ange deras position. Respondenterna framträder i övriga samhället med namn inom medier och andra typer av undersökningar. Därför har jag i samråd med de personer jag intervjuat beslutat att i denna uppsats använda deras verkliga namn.

Kvale och Brinkmann (2010) tillför ett femte tillägg till de etiska kraven, nämligen hög vetenskaplig kvalitet med vilket de avser:

... att de publicerade resultaten ska vara så korrekta och representativa för forskningsområdet som möjligt. De ska vara kontrollerade och validerade i största möjliga utsträckning, och de procedurer genom vilka de har erhållits ska vara genomskinliga. (s 91).

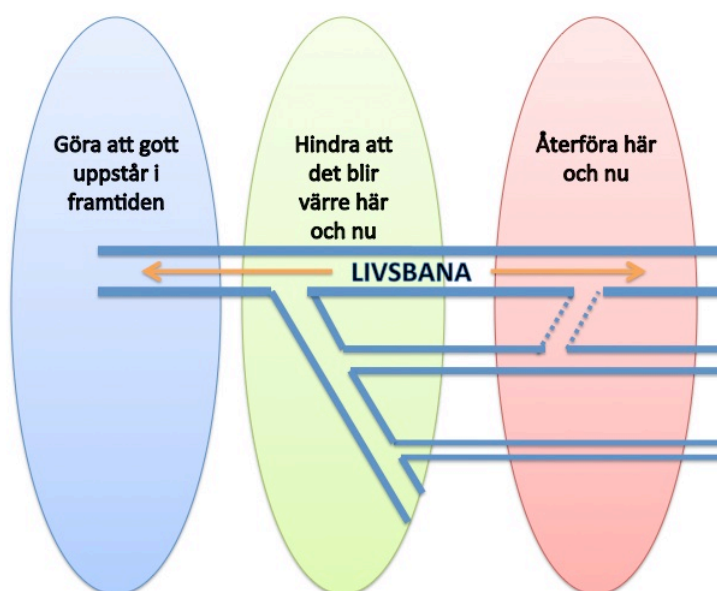
Detta krav har jag tillgodosett genom att min näst sista manusversion skickats ut till alla respondenter för att ge dem möjlighet att kommentera huruvida citaten är korrekt uppfattade. Jag har även genom kontinuerlig dialog med min handledare diskuterat den vetenskapliga kvaliteten i min studie. Slutligen har jag även låtit forskningskollegor kommentera manus för att med nya och andra ögon se kvalitativa brister i studien.

Under mina deltagande observationer på skejtparken har jag försökt bibehålla min forskarroll för att inte ”go native” (Bryman 2010), vilket innebär i min studie att jag som forskaren blir så uppslukad av skejboardkulturen att jag blir en del av den. Genom det tappar jag möjligheten att hålla distans till föremålet för min forskning.

Slutligen har jag innan jag påbörjade studien lämnat in en etikprövning till Etikprövningsnämnden vid Malmö högskola, där jag beskrivit studien och sedan fått ett beslut att den är godkänd (bilaga 1).

4 Begreppet förebyggande socialt arbete

När jag ser på materialet används begreppet *förebyggande socialt arbete* utifrån ett väldigt brett perspektiv. Ett sätt att presentera respondenternas syn på förebyggande socialt arbete är att se dem som insatser under människans livsbana. Livsbana är ett begrepp som jag lånat av Johan Asplund (1983) när han beskriver trajektorier, som sociologiskt begrepp. Livsbanan kan vara som en obruten lodrätt linje, till exempel för en individ som bor på samma ort under hela sitt liv. Trajektorier kan även vara uppsplittrad i tid och rum för en människa genom olika förflyttningar under sin livstid. Jag finner begreppet användbart i beskrivningen av respondenternas berättelser då det inkluderar både tids- och rumsaspekten. Även Lave och Wenger (2002) använder begreppet livsbana, men då i betydelse lärandebana, något som även ligger nära vad några av respondenterna ger uttryck för. Jag vill också använda begreppet livsbana i metaforisk betydelse, som just en färdväg. Därför har jag skapat nedanstående figur för att förtydliga livsbanor som arenor för förebyggande socialt arbete, se figur 2.

Figur 2. Livsbanor som arenor för förebyggande socialt arbete.

Några av respondenternas svar, framför allt de som har anknytning till stadsplanering, exemplifieras i min figur av ovalen till vänster. De anser att i början av en människas liv eller till och med innan hon är född kan det förebyggande sociala arbetet ta sin början. Detta sker genom planering av en tänkt mänsklig livsbana, för att det som byggs och formas nu ska i framtiden generera ett så bra socialt liv som möjligt. Om jag använder metaforen "väg" planerar och bygger de en huvudled utan avfarter som medborgarna i samhället kan använda framöver. Ett annat sätt att beskriva detta synsätt är att man försöker bygga interaktionsritualkedjor som fungerar framöver (Collins 2005). Det andra som framkommer i intervjuerna, som representeras av ovalen i mitten, är att fokusera arbetet vid avfarterna från huvudleden. Där försöker de förhindra individen att ta av från huvudleden. Ett annat sätt att uttrycka det på är att hindra att

interaktionsritualkedjorna går sönder. Detta sker oftast som information eller en utbildningsinsats, som en läroprocess. Ovalen till höger i figur 2 visar på det tredje sättet. När individen åkt av huvudleden och hamnat på fel väg försöker de återföra individen genom att konstruera nya vägar tillbaka till huvudleden/livsbanan och lära individen att använda denna. Detta kan beskrivas utifrån mitt teoretiska perspektiv som att de försöker laga interaktionsritualkedjorna som brustit. Nedan kommer jag presentera respondenternas svar utifrån mina tre ovaler.

4.1 Göra att gott uppstår i framtiden

Respondenterna som har anknytning till stadsplanering representerar alltså den första ovalen i figur 2. Dessa anser att det förebyggande socialt arbete handlar om att vara först ut och skapar mötesplatser eller som ett tidigare planeringskoncept var ”småstaden i staden”. Under 1900-talet har stadsplaneringen haft olika dominerande koncept, men alla har haft ett perspektiv av ”förebyggande socialt arbete”, även om det inte varit uttalat. Denvall (1997) skriver att det som karakteriserade samhällsplaneringen i början av 1900-talets Sverige var folkhemsplaneringen. Under 1920- och 1930-talen dominerade den istället av den funktionalistiska planeringen för att under 1940-talet ersättas av social ingenjörskonst. Grannskapsplanering blev 1950-talets ledmotiv, medan 1960-talet utmärktes av samhällsbyggandet. Arkitekten Tyke Tykesson uppger att stadsplaneringen på 1940- och 1950-talen skulle skapa en ny demokratisk grogrund som skulle minska den alienation urbaniseringen medförde. Man antog att denna var en av orsakerna till nazismens framväxt i Tyskland under 1930-talet.

Tyke Tykesson: Då ville man bygga en mer demokratisk stad där husen skulle stå på rad, där alla lägenheter skulle vara stora, praktiska och med stora fönster och balkonger. Det låg väldigt mycket en social tanke bakom detta. Det fanns något som kallades för social ingenjörskonst, alltså man hade en bild av att genom att bygga på ett visst sätt skulle man kunna skapa ett gott liv för alla. Att på något vis genom att bygga understödja en demokratisk utveckling. /.../ Man tog det som hände i Tyskland under trettioåret för att lite grand skylla på att grogrunden fanns i storstäderna. Folk levde under dåliga förhållanden och anonymitet. /.../ Visionen blev att man skulle bygga en ”småstad i staden”. Idealet var liksom fem till sex tusen invånare. Alla skulle känna alla, man skulle ha sin dagliga service i området. Det skulle finnas ett torg med lite småbutiker. Det skulle finnas en park och en skola. Man skulle leva lyckliga. Ett väldigt gott liv skulle skapas genom stadsplaneringen.

Detta att vara först ut handlar till stor del om tidsperspektivet, att göra något nu som får resultat i framtiden. Något som är i linje med definitionen av socialt arbete som nämnts tidigare: ”Socialt arbete verkar för social förändring, problemlösning i mänskliga relationer, för empowerment och frigörelse med syfte att främja människors välfärd” (IFSW 2011). Tyke Tykesson poängterar att ett ensidigt betonande av nutid är felaktigt:

Tyke Tykesson: Jag tycker mycket om den delen jag pratade om, att förebygga eftersom det är på lång sikt. Vi kan säga: Nej vi löser inte dagens problem imorgon, men kanske kan vi se till att det blir mindre

problem om tio år. I den meningen är vårt arbete förebyggande. /.../
Förebyggande arbete, som jag ser det, är det jag sysslar med. Den förebyggande stadsplaneringen som vi har gjort under de senaste femtio åren handlar om att försöka, utifrån människors liv, göra så att problem inte uppstår i framtiden, utan att minska risken för att problem av olika slag uppstår.

När Tyke Tykesson menar att planeringen av den fysiska miljön, är de med och skapar vad jag benämnt som livsbanor för personer, vilka de kan träda in i som huvudalternativ. Med andra ord skapar de inte alternativa vägar, utan de försöker skapa huvudleder, om jag får fortsätta använda metaforen. Handlar detta om att skapa interaktionsritualkedjor? En viktig del i utvecklingen av en bra social framtid, menar professor Mats Lieberg, är skapandet av mötesplatser.

Mats Lieberg: Det är en bra fråga. På vilket sätt kan man koppla ihop mötesplatser med socialt arbete? Jag ser mötesplatser som en del av det offentliga rummets kärna och kvalitet. Det vill säga i det offentliga rummet, stadsrummen, i parker, på gator och torg möter vi den andre. Vi konfronteras med andra än oss själva och det är själva poängen. Det kräver en viss kvalitet för att mötet ska uppstå. Då kommer man in i det offentliga rummets ambivalens, som handlar å ena sidan om närhet, vi vill gärna möta andra, å andra sidan vill vi inte komma för nära, bli för intima. Det är mer se och höra kontakt. Så närhet är viktigt, men samtidigt distans. Närhet och distans är två begrepp som är viktiga. Jag menar det är här ambivalensen uppstår och den goda mötesplatsen. Är det mycket närhet så tar en grupp över ett torg eller ett gatuhörn, som ofta med ungdomar, det är närheten i den gruppen, men då är det också distans och snarare exkludering av andra grupper. Då har man tappat det offentliga rummets mening, att olika grupper ska kunna mötas. Å andra sidan kan man ha för mycket blandning, för mycket diversitet i ett offentligt rum, vilket gör att det inte blir bra ur den aspekten.

Liebergs resonemang om mötesplatsernas betydelse för socialt arbete för tankarna till Collins (2005) fyra komponenter som bygger upp en interaktionsritual, flera personer samtidigt, gränser, samma fokus och delad sinnesstämning, som tidigare nämnts. När förutsättningarna för interaktionsritualerna finns kan sociala band, emotionell energi och kulturella symboler bildas och på så sätt kan solidaritet skapas. Är det detta som gör den goda mötesplatsen möjlig? Skapande av mötesplatser är något som pågått en tid i Malmö och som har gått från att kommunen byggt mer generella mötesplatser till att de byggt mer specifika. Byggandet av mötesplatserna har sin grund i den visionen om hur folk har det, som Malmös kommunledning antagit.

Tyke Tykesson: Vi planerar för att få folk att mötas och i förlängning att få ett gott liv. Ju mer människor som känner varandra, desto lättare blir det att acceptera varandra och i slutändan leder det till att leva ett gott liv tillsammans. Visst kan det bli för långsökt, men samtidigt är det liksom inte för långsökt. Vi tror att det går att skapa ett gott liv. Det går inte att ta det så direkt. Det finns många olika aspekter. /.../ Det går att bygga för att understödja en god social utveckling, men det går inte att tro att enbart byggandet ska lösa de sociala problemen. Så kan man sammanfatta det.

Här pekar Tyke Tykesson på det faktum att enbart ett byggande inte ger ett bra socialt liv utan att det är ett komplicerat förhållande mellan olika faktorer som möjliggör en social utveckling. Det som nämns vid ett flertal i Tyke Tykessons svar är att människor ska mötas, interagera med varandra. Som stadsplanerare försöker de planera olika rörelsemönster och mötesplatser för att ett utbyte mellan de olika delarna av Malmö ska ske. Ett sådant utbyte förväntas minska de sociala spänningarna och de destruktiva tendenserna som Malmö har att brottas med. Ett tema som kommer fram i både Tyke Tykessons och landskapsarkitekten Ewa Sundströms intervjuer är kommunens vision om att skapa social balans.

Tyke Tykesson: Ett mål är att Malmö ska uppnå en social balans. Det innebär att alla ska ha det lika bra. Ingen ska vara hemlös. Det ska inte finnas någon kriminalitet. Att ha så lite spänningar som möjligt mellan olika människor, att ha så lite skillnad som det går att åstadkomma. Sedan kommer det säkert finnas områden som har bättre status, människor som har mer pengar, människor som är mer eller mindre sjuka, men det ska inte vara så påtagliga skillnader som det finns idag i Malmö, mellan den delen och den delen.

Som resultat av de resonemang som Tyke Tykesson beskriver i intervjun planerades Stapelbäddsparken av Malmö kommun till att vara en aktivitetspark för alla åldrar, men främst för ungdomar. Den skulle förnya Malmös offentliga rum. Projektet blev en samverkan mellan kommunen och föreningen Bryggeriet och nya former för drift och underhåll diskuterades. Kommunen hade en vision att aktivitetsparken skulle bygga på demokrati och delaktighet (Göransson, Lieberg & Ohlsson Lieberg 2006, s 7). Projektet presenterade följande vision av skejtpark:

Att med brukarna som aktiva medaktörer skapa en ny ungdomspark i Västra Hamnen med gatukulturen i centrum. Parken ska vara en mötesplats över generationsgränser med ett stort utbud av aktiviteter som främjar människors hälsa och livskvalitet och som attraherar besökare från hela Öresundsregionen och Europa.

4.2 Hindra att det blir värre här och nu

Den mittersta ovalen i figuren representeras av de intervjupersoner som ser målet med det förebyggande sociala arbetet att arbeta så nära en ”vägkorsning” eller en avfart vid livsvägen som möjligt. De försöker även arbeta i tid innan avfarten för att skapa alternativa omvägar till att dricka, ta droger, begå brott, utsätta sig för könssjukdomar eller köpa och sälja sex. Före detta hälsoplaneraren Jakob Axelsson och Ewa Sundström ger ett exempel på varför det är viktigt att arbeta så nära den önskade händelsen som möjligt.

Jakob Axelsson: När vi är ute på krogmiljö och delar ut kondomer vill jag kalla det för riskzon för där är det nära en eventuell sexuell kontakt med en människa man inte känner och då är man lite i riskzonen. Om man översätter riskzon till vår verksamhet. Då är det viktigt att man är där och delar ut kondomer, så nära den sexuella kontakten som möjligt.

Ewa Sundström: Som jag ser är förebyggande att vi kan erbjuda alternativ. Att vi kan erbjuda val av olika miljöer som drar folk till att

göra saker, som de inte tänkt sig eller visste om att dessa fanns. Att man på så sätt kan dras från fel gängbildningar till exempel. Det är det jag ser som vi kan erbjuda.

Istället för att erbjuda alternativ, menar projektledaren John Magnusson, att man ska arbeta med de skejtare som är på platsen. Det bör vara någon som själv skejtar, ett slags ”skejtmentor”.

John Magnusson: Jag tycker det är viktigt att förebygga drogmissbruk och brott. Givetvis kan man vara här och skejta istället för att göra det. Men man skulle också kunna arbeta mycket mer med det sociala här på skejtparken. Det behövs någon som är här när folket är här. Jag verkar vara en förebild för många här och de flesta vet vem jag är. Det bör vara någon här helst mellan klockan fyra och midnatt, caféet stänger runt sju och efter det är vi inte här. Sedan är det så att man inte vill att det ska vara någon utifrån, utan det ska vara någon alla känner och som känner alla, någon som är insatt i det hela.

I arbetet med att hindra att den enskilda individen går in i riskzonen fokuserar man på den enskilda individens beteende hur hon/han lever. Brå-samordnaren Mats Brandström ger uttryck för att de även arbetar mot de bakomliggande faktorerna som gör att personen lever som han/hon lever. På min fråga vilket de arbetar mest med, att förändra omständigheter eller att arbetar med grupper och enskilda individer, får jag som svar:

Mats Brandström: Både och skulle jag säga. Vi har en tradition av att arbeta mycket med individer och grupper och rikta ibland för mycket uppmärksamhet mot beteende. Men vi har blivit allt bättre med att arbeta med bakomliggande orsakerna, som genererar olika typer av problem. Vi har också, i det program kommunstyrelsen tagit beslut om, fått i uppdrag att vi ska ta fram ett områdesprogram om social hållbar utveckling i Malmö. Den handlar om att vi ska rikta insatser mot fyra geografiska områden för att lyfta den fysiska miljön och förbättra den sociala situationen i området. Det gör vi genom att rikta alla våra resurser mot dessa fyra områden för att tillsammans med de som bor i områdena främja utvecklingen på långsikt. Då handlar det mycket om att både forma de fysiska förutsättningar i boendemiljön, men också kombination av insatser som handlar om ökade möjligheter för sysselsättning, förbättra skolornas möjligheter att arbeta med elever, fritid och så vidare. Att arbeta för att öka den sociala sammanhållningen på olika sätt, beroende på situationen. Mer åt det strukturella perspektivet alltså.

Av intervjun ser vi att målsättningen är att arbeta mer åt de strukturella perspektiven när det gäller brotts- och drogförebyggande, men när det gäller det faktiska arbetet till exempel av Socialarbetare för ungdomar, som enbart är en del av socialtjänsten, rör det sig mest på individ- och gruppnivå. Några av respondenterna uppger att förebyggande socialt arbete är att arbeta på de mötesplatser som redan är givna och att arbeta med de människor som är där. Till exempel Ewa Sundström berättar: ”Oron var mer att det var mycket skejtare som samlades på Västra Hamnen. Därför tyckte vi att det passade”. Caroline Laurell

och Camilla Lindblom på Socialarbetare för ungdomar förklarar hur deras arbete går till:

Caroline Laurell: Vi arbetar förebyggande med ungdomar via samtal.

Mahmoud: Arbetar ni med att hindra dem från att hamna i de negativa sakerna eller förebygger ni så att de inte hamnar där?

Camilla Lindblom: Vi är ofta de som tar kontakt med ungdomarna. Vi jobbar med de ungdomar som är på väg in i riskzon eller redan är i riskzon, men de flesta ungdomarna som vi pratar med befinner sig inte i någon riskzon alls.

Det Socialarbetarna för ungdom ger uttryck för är ett mer reaktivt förhållningssätt gentemot de ungdomar som de arbetar med. Arbetssättet utmärks av ett här och nu perspektiv, där de inte har någon aning om vilken livsbana personen befinner sig på eller vilken livsbana personen är på väg på. De har dessutom små möjligheter att skapa proaktiva ”huvudleder”. Detta är något som även Mats Lieberg noterat:

Mats Lieberg: Min uppfattning är att socialtjänsten arbetar för lite förebyggande, för lite på en strukturell nivå. Socialtjänsten är väldigt snävt inriktat på problem och problemlösning. Man är inte proaktiv, utan man är mera reaktiv. När det uppstår problem så rycker socialtjänsten ut och löser problem. Däremot tycker jag inte det sociala arbetet idag är proaktivt inställt, så att de deltar i samhällsplaneringen därför att de har någon mening med att förebygga sociala problem. Då måste man gå in även på en mer strukturell nivå. Det tycker jag inte socialtjänsten gör i större utsträckning.

Det framkommer av de respondenter som har anknytning till det sociala fältet att de arbetar väldigt begränsat med interaktionsplatserna, den fysiska miljön.

Jakob Axelsson: Vi använder inte den fysiska miljön för förebyggande arbete. Det finns de som gör det, alltså de är ute och delar ut kondomer i sexfrekventa miljöer och sätter holkar med kondomer. De gör det i den miljön där män som har sex med män träffas.

Det som Axelsson lyfter fram är mer att de använder ett givet rum, än att de förändrar rummet, så att rummet i sig själv bidrar till den avsedda utvecklingen. På ett sätt är att addera en fågelholk i ett trädbuskage för att möjliggöra kondom användning ett sätt att påverka den fysiska miljön, men på ett annat sätt har man inte medverkat till att designa miljön från början till att understödja en lärandemiljö för kondom användning. Ett annat perspektiv som kommer fram i svaren är att de respondenterna som har anknytning till det sociala fältet arbetar mer med att hindra och påverka.

Mahmoud: På vilket sätt arbetade man förebyggande arbete?

Jakob Axelsson: Man ska jobba med sexuell hälsa, hiv och STI förebyggande alltså. Jobba för att människor inte ska få hiv, klamydia och andra könssjukdomar.

Mats Brandström: Precis, den definition som jag ger det förebyggande arbetet är: att tillföra skyddande faktorer och undanröja riskfaktorer.

4.3 Återföra här och nu

Slutligen finns det några av respondenterna som definierar det förebyggande sociala arbetets fält genom att betona att man arbetar med de som redan har kört fel. Kompetenscenter prostitution försöker till exempel påverka de som säljer sex att komma tillbaka till huvudleden och hindra andra från att köra in på prostitutionsvägen. De som kört in på prostitutionsvägen ska inte skada andra och samtidigt skydda sig själv, utredningssekreteraren Niclas Ohlsson på Kompetenscenter prostitution berättar:

Niclas Olsson: När det gäller unga handlar det om att hindra nyrekrytering att inte fler ger sig in på banan och börjar sälja sex. Vad gäller det andra hiv och STI har vi förebyggande arbete där också. Vi har ett preventionspaket med oss, som bland annat innehåller *Din säkrare guide*, en skrift som utgår från att minimera risker sexuellt och undvikande av fysiskt våld. /.../ Vi gör ett förebyggande arbete som främst riktar sig till yrkesverksamma genom olika utbildningspaket. De är en del av befolkningen. Arbetet sker inte direkt till unga i allmänhet.

Något annat som framkommer i respondenternas svar är att man försöker eliminera mötesplatserna eller att få personen att lämna mötesplatsen.

Mats Brandström: En miljö som präglas av mycket skadegörelse och nedgångna fastigheter det är problem som inte åtgärdas. Det signalerar dess organisation. Det i sig påverkar också bilden man har av både sig själv och sitt område. Det är enormt viktigt att jobba med den fysiska miljön.

Mahmoud: Har man försökt att bygga bort problemet?

Niclas Olsson: Det man har gjort är att reglera trafiken. Man kan säga att man försöker bygga bort problemet genom enkelriktat. Det har varit bekymmer där utbytesstudenter bor. De har börjat sälja sex där också. Man reglerar genom trafikskyltar. Man flyttar sociala problem till en annan plats gör man kan få mer. Jag tror verksamheten har minskat i sig själv. Det som har bidragit till det är att det krånglar till det för dem som är där för att köpa. Det är krångligare att köra, blir man tagen av polis så har man begått trafikbrott.

4.4 Sammanfattning

För att sammanfatta detta kapitel. De som arbetar med socialt arbete, varav flertal är socionomer, pekar mer på individuellt här och nu perspektiv i att hindra att det blir värre. Medan de som står för samhällsplanering och arkitektur mer handlar om att göra så att gott uppstår i framtiden.

Det förebyggande sociala arbetet fokuserar mer på individen och inte individen i interaktion med andra, medan stadsplanerarna satsar på miljön och människor. Enbart stadsplanerarna väver in alla av Björn Johanssons tre nivåer för att utföra ett bra förebyggande socialt arbete, medan socialtjänsten har fastnat i de mänskliga handlingarna, med sina individuellt reaktivt åtgärder.

Detta kan illustreras genom att dela in materialet i fyra olika delar utifrån de olika interaktionsplatserna. Den första platsen handlar om att arbeta i nutid, exempelvis Socialarbetare för ungdomar talar med ”ungdomar som är på väg in i riskzon eller redan är i riskzon”. Med andra ord utmärks det förebyggande socialt arbete av att respondenterna arbetar i de miljöerna där möten uppstår och där försöker påverka människorna genom att ge dem olika alternativ. Den andra platsen är att respondenterna, med anknytning till stadsplanering, arbetar mot framtiden och försöker skapa så goda sociala förhållanden som möjligt. De försöker skapa platser där människorna ännu inte befinner sig och med människor de oftast inte är i interaktion med.

Den tredje interaktionsplatsen handlar, som jag ser det, mer om att hindra så att det inte blir värre. Det kan betecknas med begreppet ”för-hindra” eller med engelsk inspirerade begreppet prevention, att avstyra, avhålla och förhindra någon för något. Här utgår arbetet från människors beteende eller utifrån de bakomliggande faktorerna som respondenterna försöker påverka. Ett perspektiv som utmärker respondenterna med anknytning till socialt arbete. Slutligen det fjärde sättet som framförs av stadsplanerings respondenterna handlar om att göra att gott uppstår, det vill säga att möjliggöra för en bra social utveckling. Det kan betecknas med begreppet ”före-bygga”. Se figur 3 nedan om olika interaktionsplatser för förebyggande socialt arbete.

Nutid (här och nu)	Framtid (där och framåt)
Hindra att det blir värre (prevention), förhindrande	Göra att gott uppstår (möjliggöra), förebyggande

Figur 3. Interaktionsplats för förebyggande socialt arbete

Figur 3 visar på att de personer som jag har intervjuat som arbetar med människor hamnar i den vänstra delen av figuren, medan de som arbetar med stadsplanering i huvudsak hamnar i den högra delen. Frågan som väcks är om det är möjligt att de två parallella spåren kan vara ett gemensamt eller ska de vara helt separata? Låt oss gå över till nästa kapitel och se på om exemplet skejtparken kan vara ett förebyggande socialt arbete.

5 Skejtparken – ett förebyggande socialt arbete?

Jag har valt som exempel på ett förebyggande socialt arbete att ta en konkret mötesplats för att se om den fysiska miljön i interaktion med människor och med den sociokulturella kontexten kan bidra till ett bra socialt liv. Alltså om den fysiska miljön kan vara en del av det sammantagna förebyggande arbetet som påverkar människors livsbana positivt. När det gäller betydelsen av skejtparken, kan vi se den från två perspektiv. Det ena perspektivet utgår från de som varit med och skapat skejtparken, stadsplanerarna. Det andra utgår från de som brukar parken, nämligen skejtarna. Något som ligger i linje med det som kännetecknar artefakter: intentionen bakom och hur funktionen blir (Vermaas & Houkes 2006).

5.1 Intentionerna bakom skejtparken

När det gäller det första perspektivet ger Tyke Tykesson en historisk bakgrundsbeskrivning för att göra det nuvarande stadsplaneringsarbete förståeligt i relation till tankarna på ett förebyggande socialt arbete. Han berättar att de första stadsplanerarna oftast var militärer och ingenjörer. De organiserade samhällena efter de ändamål som de behövde. I överförd bemärkelse innebär det att vårt samhälle är byggt utifrån tidigare behov, som kanske inte alla gånger överensstämmer med nutida behov. Eftersom Sverige har gått från ett industrisamhälle till ett informationssamhälle. Under 1940–50-talen var avsikten att bygga bort social ohälsa i Sverige. Det var då man skulle bygga så kallade grannskapsenheter, ”småstaden i staden” som jag nämnt tidigare. Det övergick, menar Tyke Tykesson, senare till ett rationellt tänkande där ett boende för alla och hög standard skulle åstadkomma ett gott liv. Detta realiserades framför allt genom det så kallade miljonprogrammet, där Sverige skulle producera en miljon bostäder på tio år mellan åren 1965–75.

Emellertid gav miljonprogrammets sätt att bygga upphov till sociala problem, då man i rationalitetens namn tänkte enbart på byggnationer och inte på alla de andra faktorer som skapar gemenskaper i ett område, bland annat på interaktionen mellan människor och mellan människor och fysisk miljö. Mats Lieberg menar att vi inte enbart ska se på de negativa resultaten som miljonprogrammet gav upphov till, utan även vara medveten att de positiva aspekterna som det medförde:

Mats Lieberg: Man byggde bort fattigdom, man byggde bort trångboddhet. Sverige gick från en låg placering till etta i Europa på en väldigt kort tid. Bostadsstandarden ökade. Sedan fick vi på köpet dåliga yttre miljöer och problem förknippat med detta. Men vi får inte glömma att vi fick moderna, ljusa och bra bostäder. Det skapade faktiskt miljonprogrammet.

Genom att miljonprogrammet resulterade i eller gav upphov till en rad sociala problem försvann den sociala ingenjörskonstens tanke om att kunna bygga bort sociala problem. Samtidigt blev det en dubbelhet i budskapen.

Tyke Tykesson: Det blir lite dubbelt, samtidigt som man sa att det inte går att planera för ett gott liv, sa man att man hade planerat för ett

dåligt liv. Det går inte ihop. Det blev inte som planerat och många lade skulden för de sociala problem som uppstod i de olika stadsdelarna på stadsplanerarna. Det kanske inte heller är riktigt sant. Under sjuttio, åttio och nittioalet har det gått lite i olika vågor. Det har varit olika skolorna där en del hävdade att det beror mycket på hur områdets stadsplan ser ut, hur husen ser ut, hur vägarna är. Medan andra har sagt att det beror på människorna. Antingen är det fel på husen eller är det fel på människorna. Sedan finns det någon som säger att det finns en kombination av en hel massa faktorer som gör att området får dålig status och sociala problem.

Tyke Tykesson håller med om att det är kombinationen av den fysiska miljön och andra faktorer som avgör för att skapa en bra social miljö.

Tyke Tykesson: Det går inte bara att vi ska skapa en fantastisk miljö genom att bygga perfekt. Däremot tror jag det handlar om ett samspel mellan olika sätt att bygga på och olika sätt att tänka på och olika sätt att forma staden på. En kombination med en hel del andra aspekter av hur samhället fungerar. Allt den från maktstrukturer till möjlighet att kontrollera sitt eget liv, möjligheter till arbetet, kvalitet i skolan, mentalitet och en hel del andra aspekter som tillsammans med hur staden fysiskt är formad samspelar för att få det att fungera.

På senare år har kommunen aktivt arbetat med olika stadsplaner för att forma staden på ett positivt sätt, bland annat översiktsplanen som socialtjänsten får yttra sig över. Tyke Tykesson berättar vidare att med den erfarenheten som de hade när de planerade BO01 så visade det sig efter det att området var byggt, att brukarna ändrade rörelsemönster i området genom exempelvis att bada där man inte fick lov att bada och på så sätt "tvingade" kommunen till att bygga bryggor på området och att anlägga djuphavsbadet. Något som Vermaas och Houkes (2006) menar bäst förstås som att artefakten användes med en annan uppsättning dispositioner – artefakternas oavsiktliga funktioner (s 32). Kommunen försöker nu bygga mötesplatser och skapa nya rörelsemönster i staden så nära brukarna som möjligt för att få Malmö till en attraktiv stad.

Tyke Tykesson: Ja, det är jätteviktigt, men frågan är vad är en bra mötesplats? Jag tror det måste finnas olika sorters mötesplatser, både informella och formella som lockar samma sorters människor och olika sorters människor att mötas. Det behöver inte vara att människor pratar med varandra, utan blandningen av olika sorter människor kan påverka varandra på ett bra sätt.

Mats Lieberg ser väldigt positivt på att skapa mötesplatser därför att de möjliggör en slags lärandeprocess som bejakar integration i samhället utifrån individens egen styrning.

Mahmoud: Vad uppstår när människor möts på mötesplatser?

Mats Lieberg: En stor del av den positiva sidan är att det skapas en sorts lärande. Man ser andra, man tittar. Jag tittar ur ett ungdomsperspektiv. Också behöver man förebygga, man behöver vuxenrelationer som inte är rollrelaterade, inte är mamma, pappa, lärare i skolan, inte min idrottsledare i klubben, utan här finns vanliga

vuxna. Genom att möta dem, betrakta dem, konfronteras med dem, så lär du dig någonting, du utvecklas. Jag menar också att mötesplatser måste handla om konfrontation och konfliktlösning. Man lär sig tror jag, som människa väldigt mycket av att konfronteras med olik tänkande och med andra kulturer. Den andre kan vara så mycket annat, framför allt något annat än jag själv växt upp med. Så det är en lärandeprocess som jag tror är väldigt viktigt. Den är ganska informell, det är ingen som kommer och säger, Mahmoud nu ska du lära dig något just när du går ut, utan det väljer du själv.

Lieberg återkommer till lärandeprocessen på mötesplatsen. När interaktioner uppstår, eller närmare bestämt interaktionsritualkedjor, så skapas en ”community of practice” som Lave och Wenger (2002) benämner det. Det är i praxisgemenskapen som det situerade lärandet tar sin plats och det påverkas av den sociokulturella kontexten. Lave och Wenger menar att ”Participation is always based on situated negotiation and renegotiation of meaning in the world” (s 51). Kan man alltså få platsen, människor och den sociokulturella kontexten att hänga ihop, finns förutsättningar för ett positivt lärande. Kan det tolkas som ett förebyggande socialt arbete? Tyke Tykesson återkommer ständigt till en fras som nästan blir till ett mantra under intervjun med honom om mötesplatsernas betydelse i stadsplaneringen för den goda staden.

Tyke Tykesson: Vi planerar för att få folk att mötas och i förlängningen för att få ett gott liv. Ju mer människor som känner varandra, desto lättare blir det att acceptera varandra och i slutändan leder det till att leva ett gott liv tillsammans. Men visst kan det bli för långsökt, men samtidigt är det liksom inte för långsökt. Vi tror att det går att skapa ett gott liv.

Skejkparken är alltså ett av resultat av denna historiska process att försöka bygga så att man skapar ett gott liv för medborgarna i samhället.

Hur gick det till konkret när industrimarken blev en skejtpark? När Kockumsvarvet lades ner blev det ett stort område ledigt, berättar Ewa Sundström. Det fanns sju stapelbäddar, alltså de ramper på vilka Kockums byggde sina fartyg, för att sedan sjösätta dem. Alla stapelbäddarna revs utom en, nummer sju. På det sättet hade kommunen, som Sundström säger, en ”jungfruligmark”, samtidigt som man ville bevara Malmös historia. Kommunen hade visionen om att bygga en park runt Stapelbädden, men vilken typ av park det skulle vara visste man inte. Sundström nämner två faktorer som var avgörande: dels fanns det skejtare i området, dels kontakten med John Magnusson, projektledare och skejtare på Bryggeriet. John Magnusson födde idén om en skejtboardspark. Genom sina resor i olika delar av världen hade han sett och upplevt sådana.

John Magnusson: Min tanke var att man skulle utgå från skejtboarden, alltså från brädan. Sedan kunde man bygga på det ytterligare med olika aktiviteter. Nu har det förverkligats till en del via klättrväggarna, men man skulle kunna arbeta mer med det.

Kommunen beslöt bygga en skejtpark tillsammans med Bryggeriet, alltså med brukarmedverkan. Den som var med och designade skejtboardsparken var en av de främsta i världen på denna typ av anläggningar, amerikanen Stefan Hauser.

Fastän kommunen byggde den var den designad av och för de som skulle bruka den, skejtarna. Intentionerna bakom artefakten och användandet av det går med andra ord hand i hand. Byggandet av parken menar Sundström ingår i att göra Malmö attraktivt för att komma och bo, bygga och driva företag.

Ewa Sundström: Vi skapar en attraktiv stad. Jag har träffat på många som till exempel valt att bo i Malmö för just skejtanläggningen finns här, eller att folk valt att flytta hit och bo just för att anläggningen finns här. Eller att det finns andra saker som attraherar. Det vill säga att vi jobbar mycket med offentliga miljöer, som attraktiva parker, mötesplatser, uteserveringar andra öppenheter som man upplever som finns här. Det är jätteviktigt för stadsmiljön.

Parken blev över förväntan välbesökt dag som natt, året runt, mer än någon annan anläggning kommunen gjort, berättar Sundström vidare. Detta faktum födde idén till att utöka Stapelbäddsparken med klätterväggar, designade och utformade av Malmö klätterklubb, det vill säga återigen av brukarna själva. Sundström nämner till sist en ny grupp som upptäckt området, tjejer som kör Roller Derby och där en bana kommer målas upp på Stapelbäddsparken. Vad händer då med interaktionsritualkedjorna och praxisgemenskapen när nya verksamheter introduceras i samma fysiska miljö?

5.2 Funktionen av skejtparken

Hur blev då intentionerna om skejtboardsparken som mötesplats för interaktion och utveckling av nya rörelsemönster för de som brukar den? Den viktigaste ingrediensen, som framkommer i intervjuerna och observationerna, blir relationen mellan den enskilde skejtboardåkaren och skejtboardanläggningens utformning, alltså relationen till betongens utformning. Utmaningen ligger i interaktionen mellan en själv och den speciella funktionen skejtparken har och dess affordances. Där provar skejtaren sina stilar och trix, de får utlopp för sina känslor som Bertil beskriver:

Bertil: Jag tror att för de som har mycket att tänka på och för de som har det jobbigt är det väldigt bra. Du vet folk som gillar att diska, då är man upptagen med någonting, då kan man låta tankarna flyga. Skejtboarden kan man också ha som en flykt att man får avbrott från sådant som är jobbigt. Är man uppslukad av aktiviteten får man utlopp för känslor och aggressioner genom det. Man kan åka väldigt tufft och hårt eller kan man fokusera på ett tekniskt moment eller vara ute och glida och känna att det är skönt. Att man kan leva ut sina känslor genom skejtboarden. När jag inte har skejtat på två veckor, om jag varit skadad eller bortrest, har jag så mycket energi jag inte fått utlopp för. Just för ungdomar som är utsatta på olika sätt, som har mycket aggressioner eller tycker det är jobbigt, kan det vara ett viktigt verktyg att kunna göra det när man vill, gå ut klockan tre och åka om man inte kan sova, gå ut och rasta av sig.

Det framkommer av Bertils svar att en viktig faktor för skejtaren är att man skapar sig själv och får utlopp för sin kreativitet under det att skejtaren strävar efter större skicklighet. Adam beskriver det på det här sättet:

Adam: För mig och för de flesta tror jag att åka i parken blir mer kreativt. Det blir lättare eftersom man slipper hitta nya ställen hela tiden. Vi filmar ganska mycket när vi åker och så gör vi filmer av det. Det blir som en utmaningsgrej att hitta nya ställen. Grejen med det är att det inte är lätt att lära sig trix och sådant där. Man blir bättre av att åka mer park och att åka på gator, att varierar och köra i olika miljöer som möjligt.

Trots det individuella fokus på skejtparken sker det interaktion med andra skejtare och åskådare, men det som bedöms i denna interaktion är skejtarnas förhållande till den fysiska miljön.

Bertil: När det finns platser som Stapelbäddsparken så hittar de dit själva och sedan kan de skapa sig sitt eget sociala sammanhang.

Bertils kommentar pekar på att interaktionen på platsen leder till sociala sammanhang, med andra ord interaktion på andra områden av samhället. Detta är ett genomgående tema från de olika intervjupersonerna, framför allt stadsplanerarna. De menar att enbart byggnation inte skapar ett bra socialt liv, utan det är hur byggnationen möjliggör interaktionen. Alltså inte något antingen eller, utan både och. Låt oss därför gå över till nästa kapitel för att se på den interaktionen som blir ett resultat av den byggda miljön.

6 Interaktion på Stapelbäddsparken

Bertil beskriver skejtare som: ”folk som är kreativa, individualistiska och som vill göra saker” och menar att genom att åka skejtboard ”skapa de sin identitet och blir en människa. Man måste ha ett väldigt högt självförtroende, om man ska klara någonting för att göra någonting”. En syn som delas av de andra skejtarna jag har intervjuat. Vidare nämns att skejtboardsåkarna utvecklar sin känsla av frihet och på det sättet kan uppleva vad en respondent benämner som *flow*. Bertil lyfter även fram skejtboardåkning som ett alternativ och något som utesluter andra, ur samhällets synpunkt, negativa identitetsskapande verksamheter som droger och kriminalitet.

Bertil: Skejtboard har funnits som en plats att söka sig till. Sedan är det vissa som håller på med droger, men det väldigt svårt att åka skejtboard och ta droger samtidigt. Jag tror att skejtboard har fungerat förebyggande för de som vill ha någonting konstruktivt i livet men hamnat utanför de traditionella sociala mallarna. Där har skejtboard funnits som ett positivt alternativ. Alltså de har hittat någonting de kan utvecklas i på sina egna villkor och hittat ett socialt sammanhang med vänner och bekanta som inte är destruktivt eller brottsligt.

På så sätt kan man se hur interaktionerna bildar det Collins (2005) benämner som interaktionsritualkedja, samtidigt som de utvecklar en praxisgemenskap där det sker ett kontinuerligt lärande, i enlighet med Lave och Wenger (2002). Ett lärande som kan bidra till att utveckla ett konstruktivt socialt sammanhang och på så sätt vara förebyggande.

Interaktion med andra och med omgivningen är som nämnts i föregående kapitel ett genomgående tema i respondenternas svar. Interaktionen ses av de flesta som något som leder fram i en positiv utveckling. Bertil menar ”att skejtboard är något av de bästa ungdomar kan ha. Jag tror inte det finns något lika bra. Det finns inget att jämföra med som har den förmågan att vända på folks liv”. På samma gång betonar han även att interaktionen kan bidra till något negativt:

Bertil: Samtidigt kan det vara tvärtom. Det kan vara folk som har det jättebra som börjar skejta och så börjar de träffa en massa destruktiva ungdomar som håller på med annat. Det kan gå åt det hållet också.

Jag lade själv märke till att det fanns ungdomar som betedde sig destruktivt under mina deltagande observationer. I en av mina fältanteckningar skrev jag följande:

Det fanns en grupp som såg ut att vara killar från samma etniska bakgrund som hade med sig tjejer från en annan etnisk grupp. De stack ut från mängden genom sitt beteende. Jag antar att de var runt femton år, rökte cigaretter och hade ett kaxigt beteende. Det jag också lade märke till var att när dessa killar gick och satte sig där föräldrarna satt, så flyttade föräldrarna på sig.

6.1 En läroprocess

Mats Lieberg berättade att skejtparken som mötesplats skapades utifrån intentionen av lärande, ett lärande till deltagande och demokrati. Jag upplevde själv läroprocessen, det legitima perifera deltagande, under mina observationer, när jag skulle lära mig skejta. Nedan följer min redogörelse för läroprocessen, interaktionen mellan mig och en anonym skejtare, som jag dokumenterat i mina fältanteckningar:

En kille säger till mig – Det är inte svårt, luta dig lite framåt så att du har lite mer vikt på framfoten. Luta inte dig bakåt, för då ramlar du, och inte för mycket framåt för då ramlar du också. Det är nästan roligare när man lär sig än när man redan kan det. För varje gång man lyckas med något så känns det bra. Kan du hoppa med brädan? Nej svarade jag: Hur gör jag? Du trycker lite bakåt och drar med framfoten uppåt, så här typ. Så hoppade han med brädan. Ska jag börja med att lära mig att hoppa eller åka ner för backen? Jag tror på att lära sig hoppa för då lär du känna brädan bättre. Jag tackade för tipset och tog sats för att försöka åka ner för att det verkade mer spännande. Men jag vågade inte riktigt.

Lite senare när jag höll på att öva i den bortre delen mot garaget kommer samma kille fram till mig och undrar hur det har gått med droppningen (alltså när en skejtare står uppe på en höjd men skejboarden utanför sargen och ger sig av nerför). Trots att vi inte kände varandra ställde han frågor kring skejtboardåkningen och ett samtal uppstod mellan oss utifrån skejtparkens fysiska utmaningar. För mig uppstod känslan av att jag inte behöver känna någon för att nå andra på skejtparken. Det som krävdes var enbart att jag skulle befinna mig på samma plats, hänga och vara öppen för de andra.

I samma ögonblick åker den ensamma killen förbi igen. Jag frågar honom hur han gör för att hantera skejtboarden. Han svarade att ha inte åkt länge. Han började genom en kompis. Framfoten ska vara på bultarna ungefär och bakfoten ska vara vid svansen typ. För att våga åka ner måste du övervinna din rädsla. (Ur fältanteckningarna)

Efter en stund dyker samma kille upp och frågar igen hur det går med droppningen?

Jag berättar att jag testade att åka ner för mindre backar där jag även ramlade första gången. Men jag testade strax efter igen och denna gång gick det bättre. Jag frågade om han kände gemenskap med de andra skejtarna. Det är när du frågade hur man gör, om man kan gillar man att lära ut till andra. Jag tror det är många som tycker om att visa hur man gör. Det är då man får tänka till lite själv också. Eftersom vi har ett gemensamt intresse, så är det inga problem att fråga eller prata, man pratar om olika trix och skejtboard. Det är ju därför man är här, för att åka. (Ur fältanteckningarna)

Vi kan säga att som en viktig del ska den enskilda skejtaren interagera med själva parken, med cementet, betongen och stål. Det är betongen som ger utmaningarna eller som gör att hon/han finner mer utmaningar i att övervinna och på så sätt utveckla sig själv. Ett tidigt utdrag ur mina fältanteckningar:

Det som tidigare enbart varit en skejtpark för mig blev nu en plats med utmaningar, något som skejtarna anpassade sig efter. Tidigare såg jag skejtboardåkarna endast i relation med elementet, men nu fick jag själv en relation till elementet och utmaningar öppnades plötsligt för mig. (Ur fältanteckningarna)

Detta ligger i linje med vad Lave och Wenger (2002) som beskriver att vi måste ha en ”distinction between *talking about* and *talking within* a practice” (s 109 författarnas kursivering). Det är detta som gör att nybörjare blir erfarna och att de träder in i praxisgemenskapen.

For newcomers then the purpose is not to learn *from* talk as a substitute for legitimate peripheral participation; it is to learn *to* talk as a key to legitimate peripheral participation. (Lave & Wenger 2002, s 109, författarnas kursivering)

Det var detta som hände med mig att jag gick från att lära mig från vad andra pratade om skejtarna till att jag lärde mig tala som skejtare, på så sätt blev jag en legitim perifer deltagare. I interaktion utifrån miljön sker alltså ett lärande utifrån den sociokulturella kontexten.

När jag under mina observationer mötte andra skejtare var samtal om trix och tillvägagångssätt ett återkommande tema. Det finns en kod eller en osynlig regel som gör att mer erfarna skejtare delar med sig till mindre erfarna skejtare. Den osynliga regeln gäller även att man kan titta och fotografera andra, interaktionen är öppen. Ett bra exempel på osynliga koder är kön vid droppingen, som jag iakttog vid ett flertal tillfällen under mina observationer.

Något intressant var, förutom att många ägnade sig åt trixövningar, att många från olika grupper ägnade sig åt åka i själva skejtkullarna. Vid en höjd med en skarp nedslutning stod skejtarna i en klunga med skejtboarden i handen eller under den ena foten och väntade på sin tur att åka ner. Det var inget kösystem, de stod inte i rad och det gick inte att se vems tur det var, men de visste själva när det var deras tur att åka. Det fanns någon form av en osynlig organisering, ett socialt band som ingen bröt, åtminstone inte när jag observerade. (Ur fältanteckningarna)

Det som framkommer i observationerna är att denna regel inte bara gällde inom en viss subgrupp, utan skejtare från de olika subkulturerna respekterade varandra genom att hålla sin plats i den ostrukturerade kön. Det fanns en känsla av gemenskap, *community of practice*. Denna gemenskap som skejtarna har med sina egna stilar av kläder, skejtboard, språk, hälsningar och andra ritualer gör att gemenskapen har en egen kultur. Symboler som cirkulerar i Collins interaktionsritualkedjor och ger deltagarna emotionell energi. Det finns olika kön, olika åldrar och olika nationaliteter samtidigt som det finns en gemensam grund finns det olika grupper. Sista dagen på skolornas sportlov, det är en röd dag också, begav jag mig till skejtparken där jag möttes av fullt med människor.

Grupperna jag såg var hiphopaktiga skejtare, som var klädda med hängiga byxor, t-shirt som verkade vara fem storlekar större än

personens storlek. Ofta bestod den gruppen av blandade nationaliteter, afrikaner, latino och svenskar. Den andra gruppen jag lade märke till var föräldrarna som satt där och tittade på sina barn. En del tänkte på säkerheten, som ”sätt på hjälmen ordentligt” och ”se upp, var försiktig”. Andra satt längs med parkeringen och tog sitt kaffe och samtalade med andra föräldrar. Det fanns även de föräldrar som åkte skejtboard själv och lärde sina barn hur man åker. En tredje grupp var de med ”ekonomiska tillgångar”, ”snobbarna”, som var klädda i skjorta, mönstrade byxor och shorts. En del hade märkesglassögon, som D&G. Den gruppen bestod mest av svenskar, vad jag kunde lägga märke till. Ytterligare en grupp var de ”punkiga” människorna, som hade tajta byxor, svarta kläder, bälte med metaltaggar och söndriga byxor. Den gruppen bestod också av blandade nationaliteter. (Ur fältanteckningarna)

6.2 Individen i kollektiv

Vad jag har lagt märke till under mina observationer är att ibland när skejtare gör sina trix när andra skejtare tittar på, dokumenterar de andra skejtarna detta genom att fotografera och/eller spela in det på video. Vid ett lyckat trix får skejtaren applåder och positiva hyllningar. Om det har filmats går gruppen igenom trixet en gång till under högljudda kommentarer. Vilket kan leda till att man spelar upp sekvensen ytterligare gånger. Man är en del av en gemenskap.

Bertil: Intresset gör att alla som kommer hit redan har tagit del av det, är redan en del av skejtboardkulturen. De delar det här språket som är unikt för dem och då finns det redan en väldig gemenskap utan att man någonsin har träffats för att man ska komma överens. Vem man än är, så delar man skejtboard med de andra.

Fastän det individualistiska betonas av respondenterna, framkommer det, inte bara i mina fältanteckningar där jag skriver att alla verkar ha ”kepsar med raka skärmar och T-shirten hängande utanför, hängbyxor och hörlurarna i öronen”, utan även i respondenternas svar, att det handlar om en *individualism i ett kollektiv*.

Adam: Alltså, det blir som man åker med varandra, i alla fall folk man känner igen mycket. Det blir, jag vet inte, jag småpratar kring trix, vad som helst. När man skejtar orkar man inte skejta hela tiden heller, utan det blir att man blir sittande någonstans och snackar man så här. Det spelar ingen stor roll, gamla folk, det känns som folk pratar med varandra över åldersgränsen väldigt mycket.

I mina deltagande observationer framkommer att skejtarna inte är en homogen grupp, utan det finns flera olika grupper, flera olika individer i grupperna och de ser ut att vara organiserade hierarkiskt. Att interagera är att mötas men det betyder inte att mötet är utan friktioner, som Mats Lieberg påpekade i min intervju med honom. De sociala friktionerna är viktiga i skapandet av det offentliga rummet (Lidskog 2006). De är nödvändiga för att människor ska kunna beröras av varandra, reagera på varandra och få möjlighet att reflektera över såväl sina egna som andras värderingar, normer och beteenden. Lidskog anser att det offentliga rummet är en plats för mer än artikulering och identitetserkännande. Det är även en plats där människan kan ifrågasätta och reflektera över dessa. På så sätt, menar

Lidskog, kan man se det ”offentliga rummet som en plats för demokratis utveckling” (a a, s 151). Bertil beskriver kulturen som ett ”mikrokosmos”.

Bertil: Jag tror att man lär sig väldigt mycket genom skejtboard för att, man tävlar med sig själv. Samtidigt som man befinner sig i ett socialt sammanhang. Man lär känna sig själv och utvecklas och förstår vem man är och förstår ens stil och personlighet. Det är en uttrycksform, samtidigt som man fungerar i ett socialt sammanhang. Det är väldigt kopplat till konst, film och så vidare och de aktiva kulturerna. Jag tror skejtboard blir ett mikrokosmos för hela världen.

6.3 Interaktionsritualkedjor

Bertil beskriver nätverket som ett kännetecken för skejtboardkulturen, där de skaffar olika kontakter som de kan ha nytta av på deras livsbana. Denna gemenskap, genom interaktioner, genererar ett nätverk som kan vara användbart för att leva i andra delar av det svenska samhället. Med andra ord lär de sig någonting utifrån friktionen mellan hjulen och betongen som skapar friktionen mellan människor som har ett positivt resultat i framtiden, interaktionsritualkedjor.

Bertil: Det är som ett nätverk, ett socialt nätverk som kan föra dig vidare. Istället för att gå ut som en individ och försöka ta dig från A till B. Inom skejtboard har vi krympt hela den världen till ett antal människor som finns runt omkring dig som du känner. De finns någon som äger ett företag, någon som äger en butik, någon som håller på med hemsidor, någon som fotar, någon som filmar, någon som är konstnär, någon med helt annan bakgrund som kanske håller på med juridik eller vad som helst. Det blir en rolig skara människor där alla gillar skejtboard men de kommer från helt olika bakgrunder. Men du får ett nätverk så att du har en koppling till allt det här och du får prata med folk som har olika saker. På samma sätt kan du resa, du kan åka till vilket land som helst i hela världen och träffa skejtare och de talar då ditt språk även om ni inte talar varandra språk,

Ovanstående citat kan liknas med Tyke Tykessons beskrivning av det tidigare planeringskonceptet ”småstaden i staden” eller Lave och Wengers praxisgemenskap. I interaktionen med den fysiska miljön och andra skejtare lär sig den enskilde skejtaren att våga göra saker, våga misslyckas, våga gå vidare, våga resa sig upp efter ett fall och genom detta kan få en förtjänad respekt. Ett exempel ur dagboken beskriver detta:

Skejtaren säger till mig: För att våga åka ner måste du övervinna din rädsla. Du ska inte tänka, utan bara göra. När man tänker klarar man inte av det, men när man inte tänker utan bara gör brukar det gå bra. Vidare berättar han att övning ger färdigheter. Om du ramlar måste du fortsätta träna tills du klarar det. Det många gör fel är när de ramlar och gör sig illa går dem hem, sedan vågar de inte åka mer. (Ur fältanteckningarna)

Skejtrespondenterna ger uttryck för att de som skejtare utvecklar sig själv men blir aldrig fullärda, en kod som andra delar av samhället även har. Det är en kultur som kan ses som ett alternativ till andra kulturer.

Mats Lieberg: Jag menar som alltid att unga människor behöver platser att vara på, träffa kompisar, hitta sig själv, sin egen utveckling. Då krävs det att ha sådana platser i staden, sådana möjligheter och genom att vara på de här platserna där aktiviteterna sker, så skapar du din egen identitet som ger dig styrka. Då kan du se det som förebyggande i den meningen att det är alternativ till kriminalitet, droger, till andra identitetsskapande verksamheter. Du kan göra karriär som skejtboardåkare, men du kan göra karriär som biltjuv, what ever. Det är att hitta de alternativa karriärvägarna, väldigt mycket genom goda mötesplatser, som jag ser det.

6.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis framkommer det i intervjuerna och observationerna att mycket av den interaktionen som nämns består av en positiv utveckling för individen. Genom att hon/han ges möjlighet till att skapa sin egen identitet. Vidare ger interaktionen möjligheter för att lära sig umgås med olika slags grupper och människor och att lösa konflikter på ett socialt acceptabelt sätt. Regler som finns i övriga samhället löses på alternativa sätt med respekt för individen, till exempel kösystemet. På så sätt kan man säga att tankarna om demokrati och delaktighet som låg bakom byggandet av skejtparken har realiserats av de människor som brukar den. Dessa tankar hade sitt ursprung i en samhällsplanering på en mer strukturell nivå inom ramen för hur de tekniska förvaltningarna använder begreppet förebyggande socialt arbete. Det ser ut som socialt arbete idag har tappat denna nivå som finns i den internationella definitionen av socialt arbete, som också är en del av socialtjänstlagen. Eller som Mats Lieberg uttrycker det:

Mats Lieberg: Jag tycker att det sociala arbetet ska arbeta förebyggande, det ska arbeta långsiktigt och strukturellt. Jag ser det som en mycket viktig del av det sociala arbetet att förebygga sociala problem, snarare än att lösa dem i efterhand. Naturligtvis behövs även detta. Jag tycker socialtjänsten har en väldigt viktig uppgift att nämligen med sin kompetens, med sin special kunskap, till exempel vad gäller unga människor och utsatta grupper komma in tidigt i planeringen.

7 Diskussion

I denna studie har jag diskuterat vad begreppet förebyggande socialt arbete står för. Jag har försökt illustrera detta med den fysiska konstruktionen som skejtparken utgör. Denna fråga har lett till en rad andra frågor. I slutdiskussionen av studiens resultat vill jag återknyta till Björn Johanssons modell, som jag tidigare beskrivit, med de tre olika nivåerna i det urbana rummet. Vad som framkommer i mitt empiriska material är platsens betydelse i ett förebyggande socialt arbete för några av respondenterna. Platsens betydelse har under lång tid varit ett viktigt begrepp inom sociologin, i form av tid och rum. Av respondenternas berättelser framgår det att utformningen av en fysisk plats kan *möjliggöra* eller *hindra* att människor möts och att interaktion uppstår. Utifrån den sociokulturella kontexten avgörs sedan om interaktionen ska leda till konstruktiva eller destruktiva processer.

Till exempel i den pågående forskningen kring brottsförebyggande arbete, fokuserar man mer på platsens betydelse för den brottsliga verksamheten än på gärningsmännen eller potentiella lagöverträdare. Weisburd (Brå 2010) menar ”att polisen kan bli effektivare om de flyttar sitt primära fokus för polisarbetet från människor till platser” (s 7). På så sätt blir den fysiska brottsplatsen en del av det brottsförebyggande arbetet. Kan det vara så att en plats kan skapa goda miljöer oavsett vilka personer som befinner sig där?

I materialet framkommer hur viktig skejtparkens utformning, med bassängen, kullar, vagga och böj, är för den enskilda skejtboardåkarens interaktion med denna och med andra skejtare. Utan dessa fysiska element skulle skejtboardåkaren inte ha uppsökt platsen. Det är med andra ord de materiella förutsättningarna som avgör vilken verksamhet som kommer att ske. När jag exempelvis var på Kastrups flygplats på väg till Alanya i Turkiet för att skriva klart denna studie, blev flyget försenat och jag fick spendera ett par timmar på flygplatsen. Då insåg jag väldigt tydligt att en verksamhet styrs av den fysiska miljön. Det är byggandet av flygbanor, hangarer och terminaler som gör att det blir en flygplats och att människor möts. Utan landningsbanor blir det ingen flygplats, och utan mötesplatser blir det ingen interaktion.

Oavsett vad intentionen var bakom utformningen av miljön från början, är det hur människorna utnyttjar och interagerar med miljön som blir avgörande för hur den kommer att användas. Detta framkommer tydligt vid stadsplaneringen av Västra Hamnens område, där stadsplanerarna inte hade tänkt sig ett rörelsemönster där bad ingick som en ingrediens. Slipen som går ner till vattnet var hala och det var svårt att ta sig upp. ”Titanic fören” var gjord som en utsiktspunkt. Människornas interaktion med Västra Hamnen tolkade platsernas betydelse på ett annat sätt. Det som kallas för artefakternas oavsiktliga funktioner (Vermaas & Houkes 2006). Därigenom ”tvingades” stadsplanerarna att följa efter med att bygga ett djuphavsbad, sätta halkskydd och trappor på slipen. Något som verkar vara utmärkande för socialt arbete av idag, att hindra att det blir värre här och nu. Det visar att enbart byggandet i sig själv inte ger en positiv social utveckling, utan den formas i den ömsesidiga interaktionen som uppstår i interaktionen mellan människor och miljö utifrån en speciell sociokulturell kontext. Det är kanske därför det är viktigt med socialtjänstens deltagande i samhällsplaneringen?

En liknande process ägde rum även vid konstruktionen och byggandet av skejtparken. Det var först när skejtarna hade upptäckt området och John Magnusson kommit med idén som stadsplanerarna tillsammans med brukarna kunde börja realisera den. Så även om Björn Johansson i sin modell delar upp den urbana miljön i tre teoretiska nivåer är de olika nivåerna intimt förknippade med varandra. Platsens fysiska utformning och människans interaktion hör intimt ihop. Ett förebyggande socialt arbete med den fysiska människan måste därför ske i interaktion med både den fysiska och den sociokulturella kontexten.

I mina observationer och i intervjuerna framkommer det att skejtparken ger upphov till en mängd interaktioner, eller *affordances* (Vermaas & Houkes 2006). Dels mellan skejtarna och miljön som tidigare nämnt, dels mellan skejtare och skejtare och med andra åskådare. Interaktionerna i sig själv är varken positiva eller negativa, men däremot kan interaktionerna ha ett positivt, konstruktivt resultat eller ett negativt, destruktivt resultat. Genom att interaktioner följer på varandra och bildar kedjor och dessa sker som ritualer uppstår en gemenskap utifrån Collins (2005) interaktionsritualkedja. Gemenskapen förstärks genom att ritualerna utvecklar de sociala banden och den emotionella energin som knyter samman människor och som gör att de upplever moralisk obehagskänsla när de sociala banden bryts (s 25). Vi kan säga att det under interaktionen utvecklas ett situerat lärande i en gemenskap som bygger praktik eller vad Lave och Wenger (2002) benämner en praxisgemenskap. Vad som ska läras avgörs även av den övre nivån, den sociokulturella kontexten.

Den sociokulturella kontexten innehåller de värderingar och hållningar som gör samhället möjligt, som någon slags riktningar om hur vi människor ska förhålla oss till varandra. Till exempel är begrepp som demokrati och rättvisa som mer eller mindre styr vår vardag förlagda till denna nivå. Stadsplanerarna i materialet lutar sig mot begrepp som att arbeta för ett attraktivt Malmö, för en trygg och säker stad samt för social balans. Det framkommer inte i materialet något sådant begrepp som socialarbetarna kan luta sig mot. Däremot framgår det i socialtjänstlagen att kommunen ska främja människors deltagande i samhällslivet (1 kap. 1 § SoL). Flera forskare där ibland Denvall (2004) har visat på att socialtjänsten tappat detta perspektiv. Detta framkommer även i Mats Liebergs intervju där han efterfrågar mer arbete av en proaktiv socialtjänst på en strukturell nivå och med ett aktivt deltagande i samhällsplaneringen. I en debattartikel i Socionomen ställer Sören Lindmark (2004) frågan ”Vem tar ansvar för att lagens intentioner hålls levande?” (s 58).

När jag ser på den samlade empirin används begreppet förebyggande socialt arbete utifrån ett väldigt brett perspektiv. Men bredden ligger mer på en horisontell nivå riktat mot människorna, på den mittersta delen av Johansson modell, än på en vertikal nivå. Det förebyggande sociala arbetet står som ett paraplybegrepp för drogförebyggande, brottsförebyggande och hiv/STI förebyggande arbete. Respondenterna gör inte någon viktig åtskillnad mellan förebyggande arbete, främjande och förhindrande arbete, prevention. Inte heller framkommer det någon skillnad mellan förebyggande arbete och riktade/generella åtgärder hos respondenterna. Förebyggande socialt arbete är mer ett arbete som kännetecknas av här och nu och riktas till den enskilde individen utan att sätta individen i en social kontext. Jag vill därför dra slutsatsen av min empiri: för att nå ett bra förebyggande socialt arbete i linje med socialtjänstlagens intentioner bör platsens betydelse inkluderas. Men jag menar inte att konstruktionen av den

fysiska miljön är lösningen på sociala problem utan det är en del av lösningen. Alltså den fysiska miljön genererar inte per automatik praxisgemenskaper och interaktionsritualkedjor som ger upphov till emotionell energi, sociala band och skapar solidaritet. Det kan vara en förutsättning för att ett bra socialt liv ska uppstå, men det är människorna i interaktion med varandra och med den fysiska miljön, utifrån den sociokulturella kontexten, som skapar detta. Jag överlåter till läsaren att dra sina egna slutsatser utifrån mitt resultat, men jag anser att definitionen av förebyggande socialt arbete tjänar på att vidgas.

Referenser

- Aronsson, Anna & Regnéll, Martin (2007) *”Livet rullar på”*. En kvalitativ studie av skateboardåkande ungdomars identitetsskapande. Lund: Socialhögskolan, Lunds universitet.
- Aspers, Patrik (2011) *Etnografiska metoder*. Andra uppl. Malmö: Liber.
- Asplund, Johan (1983) *Tid, rum, individ och kollektiv*. Stockholm: Liber Förlag.
- Borge, Anne Inger Helmen (2011) *Resiliens – risk och sund utveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Andra uppl. Malmö: Liber.
- Brå (2010) *Platsens betydelse för polisarbete. Empiriskt stöd och policyrekommendationer*. Rapport 2010:11. Stockholm: Brottförebyggande rådet.
- Bäckström, Åsa (2005) *Spår. Om brädsporkultur, informella lärprocesser och identitet*. Stockholm: Institution för samhälle, kultur och lärande. Stockholms universitet.
- Börjeson, Bengt (2010) *Förstå socialt arbete*. Andra uppl. Malmö: Liber.
- Collins, Randall (2005) *Interaction Ritual Chains*. Princeton: Princeton University Press.
- Denvall, Verner (1994) *För samhällets bästa – Socialtjänstens medverkan i Samhällsplaneringen*. Floda: Zenon förlag.
- Denvall, Verner (1997) *Det förflutnas modernitet*. I: Verner Denvall, Cecilia Henning, Mats Lieberg, Tapio Salonen & Eva Öresjö *Välfärdens operatörer. Social planering i brytningstid*. Umeå: Boréa.
- Giddens, Anthony (1998) *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Griffin, John Howard (1961) *Black like me*. New York: The New American Library.
- Göransson, Sten, Lieberg, Mats & Olsson Lieberg, Titti (2006) *Ungdomar utvecklar det offentliga rummet. Exemplet Stapelbäddsparken*. Rapport 1:2006. Alnarp: MOVIUM.
- Henriksson, Benny & Månsson, Sven-Axel (1996) *Deltagande observation*. I: Per-Gunnar Svensson & Bengt Starrin (red.) *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- IFSW (2011) Federation of Social Workers, *Definition av socialt arbete*. ><http://www.ifsw.org/p38000412.html>< 2011-05-14
- Jacobs, Jane (2005) *Den amerikanska storstadens liv och förfall*. Göteborg: Daidalos.
- Johansson, Björn (2001) *Att slåss för erkännande. En studie i gatuvåldets dynamik*. Örebro: Örebro universitet universitetsbibliotek.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2010) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Andra uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, Sam (2005) *Kvalitativ metod – en introduktion*. I: Sam Larsson, John Lilja & Katarina Manheimer (red.) *Forskningsmetod i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lave, Jean & Wenger, Etienne (2002) *Situated learning. Legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lidskog, Rolf (2006) *Staden, våldet och tryggheten. Om social ordning i ett mångkulturellt samhälle*. Göteborg: Daidalos.

- Lieberg, Mats (1994) *Ungdomarna, staden och det offentliga rummet*. I: Johan Fornäs, Ulf Boëthius & Bo Reimer *Ungdomar i skilda sfärer*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.
- Lieberg, Mats, de Laval Suzanne & Åkerblom, Petter (2010) *Den lärande staden*. Umeå: Boréa.
- Lindmark, Sören (2003) *Samhällsplanering för social utjämning – ett omodernt koncept? Om en lag som fallit i glömska*. C-uppsats i sociologi, Göteborg: Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet.
- Malmö stad (2011) Gatukontorets verksamhetsidé och mål.
><http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-oss/Forvaltningar--bolag/Gatukontoret/Verksamhetside-och-mal.html>< 2011-05-16
- Nilsson, Emma (2010) *Arkitekturens kroppslighet. Staden som terräng*. Lund: Institutionen för arkitektur och byggd miljö, LTH, Lunds universitet.
- Persson, Marcus (2008) Små ting och stora berättelser. I: Katarina Sjöberg & David Wästerfors (red.) *Uppdrag forskning*. Malmö: Liber.
- Schiffer, Michael Brian (1999) *The material life of human beings: Artifacts, behaviour, and communication*. London: Routledge
- Socialtjänstlag (2001:453) ><http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20010453.htm>< 2011-05-14
- Socialstyrelsen (1989) *I dialog med välfärden*. SoS-rapport 1989:21. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Stapelbaddsparken (2011) Officiell hemsida
><http://www.stapelbaddsparken.se/om-oss/historia.aspx>< 2011-05-14
- Svensson, Kerstin (2006) Förebyggande arbete. I: Verner Denvall & Bo Vinnerljung (red.) *Nytta & fördärv. Socialt arbete i kritisk belysning*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Vermaas, Pieter E. & Houkes, Wybo (2006) Use Plans and Artefact Functions: An Intentionalist Approach to Artefacts and their Use. I: Costall, Alan & Dreier (red.). *Doing Things with Things. The Design and Use of Everyday Objects*. Hampshire: Ashgate Publishing Limited.
- Werner, Emmy E. & Smith, Ruth S. (2001) *Journeys from Childhood to Midlife. Risk, Resilience and Recovery*. London: Cornell University Press.
- Whyte, William Foote (2010/1943) *Street Corner Society: Den sociala strukturen i en italiensk-amerikansk slumstadsdel*. Malmö: Égalité.

Intervju med respondenter

Caroline Laurell, Socionom, Socialarbetare för ungdomar, Sociala resursförvaltningen, Malmö stad

Camilla Lindblom, Socionom, Socialarbetare för ungdomar, Sociala resursförvaltningen, Malmö stad

Ewa Sundström, Landskapsarkitekt, Gatukontoret, Malmö stad

Jakob Axelsson, fd. Hälsoplanerare, SRHR, Socialmedicinska enheten, UMAS, Region Skåne

John Magnusson, Projektledare, föreningen Bryggeriet

Mats Brandström, Brå-samordnare, Avdelnings för trygghet och säkerhet, Stadskontoret, Malmö stad

Mats Lieberg, Professor, Landskapsplanering, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Alnarp.

Niclas Olsson, Utredningssekreterare, Kompetenscenter prostitution, Malmö stad

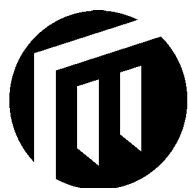
Tyke Tykesson, Arkitekt, Stadsbyggnadskontoret, Malmö stad

Skejtare: "Adam"

Skejtare: "Bertil"

Bilagor

1. Utlåtande av etikprövningsnämnden 2011-02-18

MALMÖ HÖGSKOLA
Kopia till handledaren

MAH / Hälsa och samhälle
Etikprövningsnämnden

Lena Winslow
sekreterare

UTLÅTANDE

2011-02-18

Dnr HS60-11/145:11

1(2)

Projekt

Utlåtande

Ansökan om etisk prövning av projekt
”En annan form av förebyggande socialt
arbete?”
Mahmoud Azzam

Nämndens rekommendation/er är följande:

1. Det ska framgå på bilaga 1 att det är frivilligt och att man kan avstå
2. Kontaktuppgifter saknas på bilaga 1
3. Anvisningarna överst på bilaga 1 tas bort

Nämnden är inte beslutsfattande utan endast ett rådgivande organ. Nämnden rekommenderar att ändringar och tillägg går igenom med handledare och kursansvariga.

Ändringar ska inte skickas in till Etikprövningsnämnden.

Ingrid Bolmsjö
Ordförande
Etikprövningsnämnden

Etikprövningsnämnden påpekar generellt att total anonymitet ej kan garanteras utan endast att materialet behandlas konfidentiellt.

Postadress	Besöksadress	Tel	Fax	Internet	E-post
Malmö högskola Hälsa och samhälle S-205 06 Malmö	Hälsa och samhälle	040-665 74 54	040-665 81 00	www.mah.se	lena.winslow@mah.se

